

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τ Ε Ι Κ Α Λ Α Μ Α Τ Α Σ
Τ Μ Η Μ Α
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ω Ν & Β Ι Β Λ Ι Ο Θ Η Κ Η Σ

**«ΓΕΩΡΓΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ
Ν.ΗΛΕΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ -ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ -ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΙΝΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ,
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010

*Αφιερώνεται,
στην οικογένεια μου, για την συμπαράσταση
και την αμέριστη βοήθειά τους
στην απόφασή μου να σπουδάσω
αψηφώντας τις όποιες δυσκολίες,
στον λαμπερό άγγελό μου το
Γιώργο, που δεν σταματά να βρίσκεται κοντά μου, για τη
διαρκή και πολυδιάστατη υποστήριξη και κατανόηση του
μέχρι το τέλος της πτυχιακής μου εργασίας...!!!*

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ όλους τους καθηγητές του τμήματος Τεχνολογίας Γεωργικών Προϊόντων του Α.Τ.Ε.Ι Καλαμάτας οι οποίοι μου πρόσφεραν γνώσεις και πολύτιμη βοήθεια κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου. Επίσης ευχαριστώ τον κ. Χρήστο Λιναρδόπουλο Καθηγητή Εφαρμογών του τμήματος Τεχνολογίας Γεωργικών Προϊόντων για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε με την ανάθεση του θέματος της παρούσας πτυχιακής εργασίας, την διαρκή καθοδήγηση που μου προσέφερε και τις ανεκτίμητες συμβουλές για τη δομή, το περιεχόμενο και την παρουσίαση της πτυχιακής. Τέλος θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στο προσωπικό της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Νομού Ηλείας για τα στοιχεία που μου παραχώρησαν και τις πληροφορίες που μου έδωσαν για τα οικονομοτεχνικά στοιχεία του νομού και τα προβλήματα στις καλλιέργειες.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα Εικόνων	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	11
ΓΕΩΡΓΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ Ν. ΗΛΕΙΑΣ	11
1.1 Γεωργία	12
1.2 Γεωργικά Ιδρύματα-Βιολογική Γεωργία και Κτηνοτροφία στο Ν. Ηλείας.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	14
ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	14
2.1 Γενικά χαρακτηριστικά της καλλιέργειας της ελιάς.....	14
2.1.1 Καλλιεργούμενες ποικιλίες και καλλιεργητικές φροντίδες.....	15
2.1.2 Συγκομιδή-Ελαιοτριβεία	18
2.2 Γενικά χαρακτηριστικά της καλλιέργειας της πορτοκαλιάς.....	22
2.2.1 Καλλιεργούμενες φροντίδες και ζημιές από το παγετό.....	26
2.2.2 Συγκομιδή πορτοκαλιών –Συσκευαστήρια και Τυποποιητήρια	28
2.3 Γενικά χαρακτηριστικά της καλλιέργειας της οιναμπέλου	31
2.3.1 Καλλιεργούμενες ποικιλίες και καλλιεργητικές φροντίδες.....	32
2.3.2 Συγκομιδή(τρυγητός).....	37
2.4 Σταφίδες	38
2.5 Η καλλιέργεια του βαμβακιού στο Ν. Ηλείας.....	39
2.5.1 Καλλιεργούμενες ποικιλίες και καλλιεργητικές φροντίδες.....	40
2.5.2 Συγκομιδή.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	48
ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ- ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	51
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΟΥ	

ΗΛΕΙΑΣ	51
4.1.1 Τμήμα γεωργικής πολιτικής και στατιστικής.....	51
4.1.2 Τμήμα Ο.Σ.Δ.Ε.....	52
4.1.3 Τμήμα δενδρωδών και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων	53
4.1.4 Τμήμα παραγωγής.....	54
4.1.5 Τμήμα Γεωργικής Ανάπτυξης και Εφαρμογών.....	55
4.1.6 Τμήμα φυτοπροστασίας.....	56
4.1.7 Τμήμα μεταποίησης, τυποποίησης και ποιοτικού έλεγχου προϊόντων.....	58
4.1.8 Τμήμα βιολογικών προϊόντων και ολοκληρωμένης διαχείρισης.....	63
4.1.9 Τμήμα επενδύσεων.....	64
4.1.10 Τμήμα εποικισμού-αναδασμού	65
4.1.11 Τμήμα αλιείας.....	66
4.1.12 Τμήμα γραμματείας, διοικητικών και οικονομικών θεμάτων	66
4.2 Δυναμικότητα Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	68
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1: Κύριες κατηγορίες εκτάσεων Ν. Ηλείας.....	11
Πίνακας 2:Κύριες κατηγορίες εκτάσεων Ν. Ηλείας.....	14
Πίνακας 3:Οι κυριότερες ποικιλίες ελιάς στο νόμο.....	16
Πίνακας 4:Έκταση, παραγωγή, αριθμός εσπεριδοειδών της χώρας και του νομού το 2008.....	23
Πίνακας 5: Τιμές πορτοκαλιών ανά ποικιλία/κιλό την περίοδο 2008-2009.....	24
Πίνακας 6: Συσκευαστήρια εσπεριδοειδών στο Ν. Ηλείας.....	29
Πίνακας 7:Αμπελουργικές περιοχές της Ελλάδας.....	32
Πίνακας 8: Κατανομή στρεμμάτων ανά κατηγορία αμπελιού.....	33
Πίνακας 9:Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι άπλωνες αυτής της κατηγορίας	34
Πίνακας 10: Η εξέλιξη της καλλιέργειας του βαμβακιού στο νομό Ηλείας κατά τα έτη2002-2007.....	40
Πίνακας 11:Συσκευαστηρια ναπών οπωροκηπευτικών και εσπεριδοειδών	48
Πίνακας 12: Οινοποιεία στο Ν. Ηλείας	49
Πίνακας 13: Μεταποιητικές μονάδες στο Ν. Ηλείας.....	50
Πίνακας 14: Μεταποιητικές μονάδες στο Ν. Ηλείας.....	52
Πίνακας 15: Εξαγωγή καρπουζιού για το έτος 2009	59
Πίνακας 16: Εξαγωγή μανταρινιών για το έτος 2009.....	60
Πίνακας 17: Εξαγωγή λεμονιών για το έτος 2009.....	61
Πίνακας 18: Εξαγωγή γκρέϊπ-φρουτ για το έτος 2009	61
Πίνακας 19: Εξαγωγή πατάτας για το έτος 2009.....	61
Πίνακας 20: Εξαγωγή γλυκού καλαμποκιού για το έτος 2009.....	62
Πίνακας 21: Εξαγωγή πράσινης σαλάτας για το έτος 2009	62
Πίνακας 22: Εξαγωγή φράουλας για το έτος 2009.....	62

Περιεγόμενα Εικόνων

Εικόνα 1: Ελιές Καλαμών.....	16
Εικόνα 2:Ελιες Κορωνέϊκες.....	16
Εικόνα 3: Χονδρολιά Χαλκιδικής.....	16
Εικόνα 4: Συλλογή με ράβδισμα.....	21
Εικόνα 5: Συλλογή ελιάς έπειτα από φυσιολογική πτώση	21
Εικόνα 6:Κλασσικό ελαιοτριβείο	22
Εικόνα 7:Σύγχρονα ελαιοτριβεία.....	22
Εικόνα 8:Πορτοκαλεώνας.....	23
Εικόνα 9: Πορτοκάλια Μέρλιν	25
Εικόνα 10: Πορτοκάλια Ναβελίνα.....	25
Εικόνα 11: Πορτοκάλια Βαλέντσια	26
Εικόνα 12: Ζημιά από παγετό σε πορτοκαλιά	28
Εικόνα 13: Συγκομιδή πορτοκαλιών	29
Εικόνα 14: Συσκευαστήρια πορτοκαλιών.....	30
Εικόνα 15: Αμπελώνας	31
Εικόνα 16: Αμπελώνας	31
Εικόνα 17: Ποικιλία Μαρούδι	33
Εικόνα 18:Ποικιλία Σουλτανίνα	33
Εικόνα 19:Ποικιλία Ροδίτης	33
Εικόνα 20: Ποικιλία Μοσχοφίλερο	33
Εικόνα 21: Αμπέλι κατά την διάρκεια του ξεφυλλίσματος.....	36
Εικόνα 22: Συγκομιδή σταφυλιών	38
Εικόνα 23: Συγκομιδή σταφυλιών	38
Εικόνα 25: Ανθισμένο φυτό βαμβακιού	41
Εικόνα 26:Καλλιέργεια Βαμβακιού.....	41
Εικόνα 27: Σκαλιστικό μηχάνημα	45
Εικόνα 28: Συγκομιδή Βαμβακιού.....	47
Εικόνα 29: Μηχανική συγκομιδή Βαμβακιού	47

Περιεχόμενα Γραφημάτων

Γράφημα 1: Το επί τοις % ποσοστό των εκτάσεων οιναμπέλων στη χώρα μας ανά διαμερίσματα	32
Γράφημα 2: Ποσοστό καλλιέργειας ποικίλων στο Νομό Ηλείας	41

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης των γεωργοοικονομικών χαρακτηριστικών του νομού Ηλείας, των προβλημάτων που υπάρχουν αλλά και της προοπτικής λύση αυτών.

Η παρούσα εργασία προσπαθεί να αναδείξει τις καλλιεργητικές δυνατότητες του νομού και γίνεται μια σύντομη αναφορά στα τυποποιητήρια και τα μεταποιητήρια που εδρεύουν στην Ηλεία και ακόμα δίνονται αρκετά στοιχεία με τα εξαγώγιμα προϊόντα του νομού. Επίσης γίνεται μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των τμημάτων της Διεύθυνσης της Αγροτικής Ανάπτυξης αλλά και το δυναμικό το οποίο την απαρτίζει.

Φυσικά τονίζεται η σημασία της λειτουργίας της Διεύθυνσης και το έργο που προσφέρει κάθε τμήμα της ξεχωριστά στην προσπάθεια καλύτερης εξυπηρέτησης και ενημέρωσης των παραγωγών του νομού Ηλείας.

Τέλος παραθέτονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο νομός και δίνονται κάποιες προτάσεις για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει αναλυτικά τα γεωργοοικονομικά χαρακτηριστικά στο νομό Ηλείας, τις σημαντικότερες και δυναμικότερες και προσοδοφόρες καλλιέργειες του νομού.

Επίσης στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει τη λειτουργία της διεύθυνσης αγροτικής ανάπτυξης του νομού Ηλείας καθώς και να παραθέσει τα τμήματα της διεύθυνσης που έχουν μεγάλη σημασία στο νομό.

Η εργασία αυτή αποτελείται από πέντε κεφάλαια καθένα από τα οποία παρουσιάζει και αναλύει διαφορετικά θέματα κυρίως σε ότι έχει να κάνει με τη γεωργική παραγωγή.

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στις γεωργοοικονομικές, κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν στο νομό, καθώς επίσης γίνεται και μια αναφορά στο γεωργικό ανάγλυφο του νομού και τις κλιματικές του συνθήκες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι κυριότεροι κλάδοι γεωργικής παράγωγης του νομού και συγκεκριμένα δίνεται έμφαση στα ιδιαίτερα στοιχεία που κάνουν τις "Ηλειακές" καλλιέργειες να διαφέρουν.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται σύντομη αναφορά στα τυποποιητήρια και τα μεταποιητήρια του νομού, καθώς και τα κυριότερα προϊόντα που συσκευάζουν και μεταποιούν στο νομό.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των τμημάτων της διεύθυνσης αγροτικής ανάπτυξης και επιπλέον δίνονται κάποια στοιχεία για τα εξαγωγίμα προϊόντα του νομού Ηλείας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα προβλήματα που "ταλανίζουν" τον καλλιεργητή του νομού και στις προοπτικές εξέλιξης που μπορούν να έχουν οι καλλιέργειες στο νομό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΩΡΓΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ Ν. ΗΛΕΙΑΣ

Ο νομός Ηλείας είναι ο τρίτος νομός της Πελοποννήσου πληθυσμιακά (181.000 κάτοικοι) και πέμπτος από άποψη εκτάσεων (2681 Km²). Η κατανομή εδάφους είναι ως εξής: 58% πεδινό, 21% ορεινό και 21% ημιορεινό επί του συνολικού εδάφους.

Η έκταση του νομού κατανέμεται με βάση τις κύριες κατηγορίες χρήσης ως εξής γεωργική γη 52,58%, βοσκότοποι 13,24%, δάση 25%, ύδατα 3%, οικοδομημένη έκταση 5,15% και άλλες εκτάσεις 0,66%.

Πίνακας 1: Κυρίες κατηγορίες εκτάσεων Ν. Ηλείας

Γεωργική Γη	52,58%
Βοσκότοποι	13,24%
Δάση	25%
Υδατα	3%
Οικοδομημένη Έκταση	5,15%
Άλλες Εκτάσεις	0,66%
Σύνολο	100%

Πηγή: Γεωργική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης αποτελείται από γεωργική γη ενώ μεγάλο μέρος κατέχουν και τα δάση. Ένα ποσοστό 13,24% αναφέρεται στα βοσκοτόπια εκ των οποίων το μεγαλύτερο μέρος είναι ιδιωτικά, ενώ οι εκτάσεις που καλύπτονται από ύδατα αποτελούν το 3% της συνολικής έκτασης. Τέλος οι οικοδομημένες εκτάσεις αποτελούν μόλις το 5,15% της συνολικής έκτασης και μόνο το 0,66% αναφέρεται σε εκτάσεις που δεν ανήκουν σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες.

Οι γεωργικές εκτάσεις μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση τις καλλιέργειες ως εξής:

- Αροτραίες
- Κηπευτικά
- Αμπέλια/Σταφιδάμπελα
- Δενδρώδεις
- Αγροαναπαύσεις

Οι αροτραίες καλλιέργειες καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της γεωργικής γης με μικρές αυξομειώσεις των στρεμμάτων ανά έτος. Ακολουθούν οι δενδρώδεις των οποίων η έκταση συνεχώς αυξάνεται κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ αναφορικά με τα αμπέλια/σταφιδάμπελα παρατηρείται μια συνεχής μείωση που αγγίζει το 50%. Τελευταία στη κατάταξη έρχεται η κηπευτική γη, η οποία ωστόσο παρουσιάζει αύξηση τα τελευταία χρόνια.

Οι αλλαγές που παρατηρούνται στη κατάταξη των εκτάσεων οφείλονται κυρίως στις χαμηλές απολαβές των παραγωγών από την καλλιέργεια των αμπελιών όσο και στη δημιουργία δύο μεγάλων εγγειοβελτιωτικών έργων που λειτουργούν στο νομό από το 1969 με αποτέλεσμα την αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων, ευνοώντας έτσι τις ποτιστικές καλλιέργειες.

Η αγρανάπαυση αποτελεί ετησίως ένα μεγάλο μέρος της γεωργικής γης σε ποσοστό περίπου 22 %. Από το 1971 και έπειτα η έκταση της γεωργικής γης που βρισκόταν σε αγρανάπαυση άρχισε να μειώνεται σταδιακά εξαιτίας της χρήσης λιπασμάτων. Από το 1991 λόγω αναθεώρησης της κοινής αγροτικής πολιτικής άρχισε πάλι να αυξάνεται με την εφαρμογή νέων πολιτικών που έδωσαν το έναυσμα για την αύξηση της αγρανάπαυσης, με άμεσο αποτέλεσμα τη μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης.

Οι μεγάλες αρδευόμενες εκτάσεις του νομού παράγουν μια πληθώρα αγροτικών προϊόντων που κάνουν τη φυτική παραγωγή, αναφορικά με τη παραγωγή αγαθών (παραγωγικότητα) και την οικονομία της αγοράς.

Το κλίμα του νομού χαρακτηρίζεται υφυγρό με ψυχρό χειμώνα. Η μέση ελάχιστη θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα είναι μεταξύ 0°C και 7°C. Ο χαρακτήρας του Μεσογειακού βιοκλίματος είναι έντονα μεσογειακός με αριθμό βιολογικώς ξηρών ημερών κατά την θερμή και ξηρή περίοδο, μεταξύ 75 και 100 ημερών.

1.1 Γεωργία

Ο κλάδος της γεωργίας στο νομό Ηλείας χωρίζεται στο γεωργικό και στο κτηνοτροφικό τομέα.

Γεωργικός τομέας

Ο γεωργικός τομέας χωρίζεται σε α) Δενδρώδεις καλλιέργειες και β) Μονοετή καλλιέργειες.

Οι Δενδρώδεις καλλιέργειες αποτελούνται από: Ελιές, Αμπέλια οινοποιίας, Κορινθιακή σταφίδα, Εσπεριδοειδή (πορτοκαλιές, λεμονιές, μανταρινιές), Καρυδιές,

Κερασιές, Βερικοκιές, Κυδωνιές, Συκιές, Μηλιές, Αχλαδιές, Χαρουπιές, Ακτινιδιές, Ροδιές.

Οι μονοετείς καλλιέργειες αποτελούνται από: Αραβόσιτος, Βιομηχανική ντομάτα, Βιομηχανική πιπέρια, Πατάτες, Καρπούζι, Μαρούλι, Φράουλα, Αγγούρια, Σπανάκι, Μελιτζάνα, Σιτηρά, Κολοκυθάκια, Φασολάκια, Μυρωδικά (σέλινο, άνηθο, μαϊντανός), Μπάμιες, Σπαράγγι, Πράσσα, Κρεμμύδια χλωρά και ξέρα, Χορταρικά (αντίδια, σέσκουλα).

Κτηνοτροφικός τομέας

Ο κτηνοτροφικός τομέας του νομού Ηλείας βασίζεται κυρίως στη προβατοτροφεία και βοοτροφεία και λιγότερο στη χοιροτροφεία και ορνιθοτροφεία.

Βασικά πρόβατα και αίγες βρίσκονται σε όλη την έκταση του νομού όπως και τα βοοειδή ενώ η χοιροτροφεία περιορίζεται σε δύο παραγωγικές μονάδες όπως και η ορνιθοτροφεία (εκτός των μεμονωμένων παραγωγών που τα έχουν για προσωπική τους κατανάλωση).

Υπάρχει ακόμα ένας μεγάλος αριθμός μελισσοκόμων και ίπποι φυλής Πηνειάς, η οποία είναι στις προστατευόμενες ζώνες της χώρας.

1.2 Γεωργικά Ιδρύματα-Βιολογική Γεωργία και Κτηνοτροφία στο Ν. Ηλείας

Στο νόμο Ηλείας υπάρχει μονό ένα γεωργικό ίδρυμα που βρίσκεται στην περιοχή της Γαστούνης, στον Κόροιβο και ονομάζεται Ινστιτούτο Κηπευτικών και Ανθοκομίας.

Στο Ινστιτούτο δραστηριοποιούνται δυο εργαστήρια:

- Εργαστήριο γενετικής βελτίωσης τεχνικών καλλιέργειας κηπευτικών και ανθοκομικών ειδών.
- Εργαστήριο γενετικής βελτίωσης φυσιολογίας και αμπελοκομικών τεχνικών.

Με την Βιολογική γεωργία στην Ηλεία ασχολούνται 70 παραγωγοί με 4000 στρέμματα από τα οποία 2300 είναι ελιές, 390 εσπεριδοειδή, 135 αμπέλια, 6 σταφίδα και φυτά μεγάλης καλλιέργειας 1200 στρέμματα.

Η βιολογική κτηνοτροφία υφίσταται κυρίως στην περιοχή της Ανδρίτσαινας και αποτελείται από 2000 στρέμματα περίπου αιγοπρόβατα και 30 χοιρομητέρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Στο νομό Ηλείας οι βασικότεροι κλάδοι της γεωργικής παραγωγής αποτελούνται από την καλλιέργεια της ελιάς, την καλλιέργεια της πορτοκαλιάς, την καλλιέργεια της οιναμπέλου, στις σταφίδες και στην καλλιέργεια του βαμβακιού.

Όλες οι καλλιέργειες έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά αλλά και διαφορετικές καλλιεργούμενες ποικιλίες και απαιτούν διαφορετικές καλλιεργητικές φροντίδες αλλά και διαφορετικούς τρόπους συγκομιδής.

2.1 Γενικά χαρακτηριστικά της καλλιέργειας της ελιάς

Στο νομό Ηλείας η σημαντικότερη αγροτική ενασχόληση είναι η καλλιέργεια της ελιάς.

Ο νομός θεωρείται ελαιοκομική περιοχή κατά κύριο λόγο. Ο αριθμός των ελαιοδέντρων κυμαίνεται γύρω στα 7.945.000 δέντρα και η παραγωγή ελαιολάδου σε μια καλή χρονιά ξεπερνά τους 117.000 τόνους ελαιολάδου εξαιρετικής ποιότητας. Το σύνολο της έκτασης που καλλιεργείται με ελαιόδεντρα είναι περίπου 283.000 στρέμματα και μόλις τα 2.300 στρέμματα καλλιεργούνται βιολογικά.

Το ελαιόλαδο που παράγεται στην περιοχή δεν ξεπερνά το 0,1 % σε οξύτητα ενώ διακρίνεται για την υπέροχη γεύση του. Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας κατόρθωσε να αποδοθεί στο τοπικό ελαιόλαδο, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (Π.Ο.Π) η οποία θα εγγυηθεί και θα αναδείξει την ποιοτική του υπεροχή. Στον Πίνακα 2 φαίνεται η εξελικτική πορεία της έκτασης, του αριθμού των ελαιοδέντρων και της ποιότητας ελαιολάδου τα τελευταία χρόνια στο νομό.

Πίνακας 2:Κύριες κατηγορίες εκτάσεων Ν. Ηλείας

ΕΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΛΑΙΟΔΕΝΤΡΩΝ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ
2005-2006	277.000	7.324.645	115.486
2006-2007	279.000	7.554.432	108.515
2007-2008	283.000	7.945.134	117.662

Πηγή: Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολύμπιας.

2.1.1 Καλλιεργούμενες ποικιλίες και καλλιεργητικές φροντίδες

Καλλιεργούμενες ποικιλίες

Οι καλλιεργούμενες ποικιλίες είναι σχετικά λίγες. Η κυριότερη ποικιλία που καλλιεργείται για παραγωγή ελαιόλαδου είναι η Κορωνέικη (λαδολιά, λιανολιά, φιλολιά), η οποία είναι η σπουδαιότερη ελαιοποιήσιμη ποικιλία μας, πολύ παραγωγική και με λάδι άριστης ποιότητας που έχει υπέροχο χρώμα και γεύση. Είναι προσαρμοσμένη στις ξηρές και θερμές περιοχές, με αυτό να είναι το μεγαλύτερο πλεονέκτημά της γιατί στο νομό οι περισσότεροι ελαιώνες δεν είναι αρδευόμενοι. Σε αντίξοες συνθήκες παρεννιαυτοφορεί έντονα, ενώ με άρδευση η παρεννιαυτοφορία είναι μικρότερη. Είναι ποικιλία πρόωμη (η ωρίμανση αρχίζει από νωρίς τον Οκτώβριο) με μικρές απαιτήσεις σε χειμερινό ψύχος για ανθοφορία.

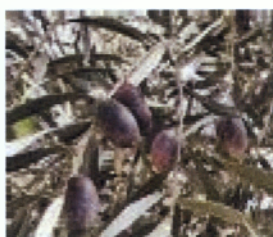
Χαρακτηρίζεται από τα μικρά φύλλα τα οποία είναι βαθυπράσινα. Ο καρπός είναι μαστοειδής με τη μια πλευρά κυρτωμένη, έχει βάρος γύρω στο 1 g και διαστάσεις 12-15* 7-9 χιλιοστά. Η ελαιοπεριεκτικότητα κυμαίνεται μεταξύ 15 - 27% και θεωρείται πολύ καλή. Ο πυρήνας έχει το ίδιο σχήμα με τον καρπό, είναι κυρτωμένος στη μια πλευρά και απολήγει σε ακίδα. Η σχέση σάρκας προς του καρπού είναι 6,6/1.

Στο νομό επιπλέον καλλιεργούνται άλλες δυο ποικιλίες ελιών αλλά σε πολύ μικρό ποσοστό. Η μια απ' αυτές είναι η Κονσερβολιά ή Χονδρολιά και η άλλη η Καλαμών ή Καλαματιανή. Η Χονδρολιά έχει καρπό ωσειδές και τα φύλλα της έχουν χρώμα βαθυπράσινο. Η Καλαματιανή έχει και αυτή βαθυπράσινα φύλλα και ο καρπός έχει σχήμα κυρτό. Αυτές οι δύο ποικιλίες - που λέγονται και επιτραπέζιες - είναι περιορισμένες και χρησιμοποιούνται κυρίως για αυτοκατανάλωση από τους καλλιεργητές και το οικογενειακό τους περιβάλλον. Σύμφωνα με τη διεύθυνση της γεωργίας στο νομό της Ηλείας καλλιεργούνται γύρω στα 200 στρέμματα ελαιοδέντρων που παράγουν επιτραπέζιες ελιές.

Πίνακας 3: Οι κυριότερες ποικιλίες ελιάς στο νόμο

ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ	ΆΛΛΑ ΟΝΟΜΑΤΑ	ΚΥΡΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ
	<i>ΛΑΔΟΛΙΑ</i>	
<i>ΚΟΡΩΝΕΙΚΗ</i>	Λιανολιά, Ψιλολιά, Λαδολιά, Κρητικά	Πελοπόννησος, Κρήτη, Δυτ. Ελλάδα
	<i>ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΕΣ</i>	
<i>ΚΟΝΣΕΡΒΟΛΙΑ</i>	Άρτας, Αμφίσσης, Βολιώτικη, Χονδρολιά Χαλκιδικής	Κεντρ. και Δυτ. Ελλάδα Χαλκιδική
<i>ΚΑΛΑΜΩΝ</i>	Καλαματιανή, Αετονοχιά, Κορακόλια	Πελοπόννησος, Κρήτη, Δυτ. Ελλάδα

Πηγή: Γεωργία- Κτηνοτροφία, 2005

Εικόνα 1: Ελιές Καλαμών

Εικόνα 2: Ελιές Κορωνέϊκες

Εικόνα 3: Χονδρολιά Χαλκιδικής

Καλλιεργητικές φροντίδες

Οι καλλιεργητικές φροντίδες χωρίζονται σε κλάδεμα, λίπανση και άρδευση.

➤ Κλάδεμα

Με το κλάδεμα της ελιάς πετυχαίνουμε την δημιουργία ισχυρού κορμού, ικανοποιητική σοδειά, την διευκόλυνση της συγκομιδής και την παράταση ζωής του δέντρου.

Τα είδη του κλαδέματος που δέχεται ένα ελαιόδεντρο είναι: (i) κλάδεμα μορφώσεως, (ii) κλάδεμα καρποφορίας και (iii) κλάδεμα ανανέωσης.

i. Κλάδεμα μορφώσεως

Το κλάδεμα μορφώσεως γίνεται στα πρώτα χρόνια ζωής του ελαιόδεντρου. Δεν πρέπει να αφαιρείται καθόλου βλάστηση από το κορυφαίο τμήμα της κόμης. Κατά την πρώτη βλαστική περίοδο αφήνονται τρεις πλάγιοι βλαστοί σε ύψος 30 -60cm από το έδαφος. Κατά τη δεύτερη, τρίτη και τέταρτη βλαστική περίοδο αφαιρούνται μόνο οι λαίμαργοι και οι παραφυάδες.

ii. Κλάδεμα καρποφορίας

Η ελιά καρποφορεί πλάγια σε ξύλο της προηγούμενης βλαστικής περιόδου και πολύ λίγοι καρποί παράγονται στο εσωτερικό του δέντρου. Για μια ικανοποιητική παραγωγή το κλάδεμα πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να εξασφαλίζει συνεχή παραγωγή νέας καρποφόρας βλάστησης. Τα ανήλικα δέντρα πρέπει να κλαδεύονται κάθε χρόνο γιατί αφαιρείται όλη η ξερή βλάστηση οπότε δεν σκιάζεται το δέντρο.

iii. Κλάδεμα ανανέωσης

Εφαρμόζεται σε γερασμένα δέντρα και αποσκοπεί στην ανανέωση της κόμης των δέντρων. Το κλάδεμα της ελιάς γίνεται για οικονομικούς λόγους την εποχή της συγκομιδής. Αν και καλό θα ήταν να αποτελεί μια ξεχωριστή εργασία.

➤ Λίπανση

Η λίπανση της ελιάς γίνεται από Δεκέμβριο μέχρι Φεβρουάριο και τα λιπάσματα τα οποία χρησιμοποιούνται συνήθως είναι το 20-10-10 και 11-15-15.

Το διάστημα αυτό όμως μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές, οι αγρότες εφαρμόζουν αζωτούχο λίπανση σε όσα ελαιόδεντρα δεν έχουν καταστραφεί ολοκληρωτικά από τη φωτιά. Ο λόγος που εφαρμόζεται είναι γιατί έχουν κλαδευτεί αυστηρά (κλάδεμα στα

μπράτσα) για να μπορέσουν να ξαναβλαστήσουν.

Σε ελαιώνες που περιμένουν παραγωγή την επόμενη χρονιά εφαρμόζονται τα σύνθετα λιπάσματα για περισσότερη παραγωγή και καλύτερη ποιότητα ελαιολάδου.

Η λίπανση γίνεται το παραπάνω διάστημα διότι οι ελαιώνες του νομού δεν αρδεύονται οπότε οι παραγωγοί προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τα καιρικά φαινόμενα.

➤ Άρδευση

Η ελιά αν και αναπτύσσεται με μικρότερη παροχή νερού σε σχέση με άλλα δέντρα χρειάζεται ιδιαίτερα την περίοδο βλάστησης ορισμένες ποσότητες νερού. Η άρδευση γίνεται με αυλάκια, σε πολύ λίγες περιπτώσεις με στάγδην άρδευση και εκεί όπου δεν υπάρχει νερό μεταφέρουν με τους γεωργικούς ελκυστήρες νερό μέσα σε μεγάλα δοχεία (βυτία).

Συνήθως στο νομό μας η άρδευση της ελιάς δεν εφαρμόζεται λόγω των αρκετών ετήσιων βροχοπτώσεων και εξαιτίας της λανθασμένης νοοτροπία των αγροτών να μην αρδεύουν.

2.1.2 Συγκομιδή-Ελαιοτριβεία

Η συλλογή του ελαιόκαρπου γίνεται κατά τους μήνες Δεκέμβριο - Φεβρουάριο.

Επειδή η ελαιοκαλλιέργεια είναι η κυριότερη πηγή εσόδων και σε πολλές περιπτώσεις η μοναδική για τους αγρότες του νομού, η συγκομιδή γίνεται όσο το δυνατόν με λιγότερο κόστος (κυρίως με τα άτομα της οικογένειας). Για το λόγο αυτό και επειδή οι εκτάσεις είναι μεγάλες η περίοδος συλλογής ξεκινά από τα μέσα Νοεμβρίου με αποτέλεσμα ο καρπός να μην έχει ωριμάσει και να μην έχουν καλά αποτελέσματα σε απόδοση και ποιότητα.

Επίδραση σταδίου συγκομιδής

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στο στάδιο ωριμότητας κατά τη συγκομιδή. Αν ο ελαιόκαρπος παραμείνει στο δέντρο μέχρι την έκπτυξη της νέας βλάστησης, τότε κατά τη συγκομιδή θα παρατηρηθεί ελαφρά αύξηση της αντίστασης αποκοπής του. Η ολική ελαιοπεριεκτικότητα των καρπών αυξάνει καθώς προχωρεί η ωρίμανσή τους και φτάνει στη μέγιστη τιμή όταν ο καρπός αλλάζει πλήρως χρώμα.

Η ποιότητα του λαδιού καθορίζεται από τις φυσικοχημικές ιδιότητές του και είναι σταθερή για μεγάλη χρονική περίοδο μετά την ωρίμανση των καρπών (όσο συνεχίζεται η διατήρηση των καρπών πάνω στο ελαιόδεντρο). Είναι όμως γνωστό, ότι οι οργανοληπτικές ιδιότητες των καρπών υποβαθμίζονται όσο καθυστερεί η συγκομιδή τους και ότι το πιο αρωματικό λάδι παράγεται στις αρχές της περιόδου ωρίμανσης των καρπών, ανεξάρτητα αν ένα μεγάλο ποσοστό αυτών βρίσκεται σε πράσινη κατάσταση.

Όταν οι καρποί μένουν για μεγάλη χρονική περίοδο πάνω στα δέντρα, η ανθοφορία για την επόμενη χρονιά είναι πολύ περιορισμένη. Η συγκομιδή των ελαιοποιήσιμων ποικιλιών πρέπει να γίνεται όταν οι πράσινοι καρποί αποκτήσουν μαύρο χρωματισμό ή όταν αυτοί έχουν αποκτήσει τη μέγιστη ελαιοπεριεκτικότητα. Συνήθως όμως η συγκομιδή βασίζεται στην πρόβλεψη του χρόνου από τον παραγωγό.

Μέθοδοι συγκομιδής

Η συλλογή του ελαιόκαρπου γίνεται παραδοσιακά με ράβδισα, θα πρέπει όμως να μην ταλαιπωρεί το δέντρο και τον καρπό, αλλά και να μην επιβαρύνει το τελικό κόστος του ελαιόλαδου. Οι εφαρμοζόμενες μέθοδοι συγκομιδής του ελαιόκαρπου είναι οι εξής: (i) με ράβδισμα, (ii) με τα χέρια από το έδαφος, (iii) με άρμεγμα και (iv) με μηχανικά μέσα.

Συνήθως ο παραγωγός καταφεύγει σε χρησιμοποίηση συνδυασμού μεθόδων, ανάλογα με το μέγεθος της κόμης, τη διαμόρφωση του εδάφους και την ποικιλία της ελιάς. Πάντα πριν τη συγκομιδή πρέπει να καθαρίζει καλά το έδαφος κάτω από την κόμη έτσι ώστε να μην παρεμποδίζεται η συλλογή ή μωλωπίζεται ο ελαιόκαρπος.

i. Συλλογή με ράβδισμα

Μέθοδος χρονοβόρα που διεξάγεται συνήθως σε άσχημες καιρικές συνθήκες και γίνεται όλο και πιο απαγορευτική γιατί απαιτούνται πολλά εργατικά χέρια και εξειδικευμένο εργατικό προσωπικό. Ο εργάτης βρίσκεται στο έδαφος ή πάνω σε σκάλα ή πάνω στο δέντρο και ραβδίζει τους καρποφόρους κλάδους προσεκτικά. Η διαδικασία του ραβδίσματος γίνεται με ειδικές ξύλινες ράβδους. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται πλέον στην κατασκευή τους αποτελούνται κυρίως από αλουμίνιο και πλαστικό για να έχουν όσο το δυνατόν λιγότερο βάρος και να μην κουράζουν το χειρίστη, οι καρποί πέφτουν σε πλαστικά δίχτυα ή ελαιόπανα.

ii. Συλλογή με τα χέρια από το έδαφος

Η μέθοδος αυτή ενδείκνυται όταν ο καρπός υπερωριμάσει και πέσει στο έδαφος. Οι καρποί πέφτουν πάνω σε πλαστικά μόνιμα απλωμένα δίχτυα και η συλλογή γίνεται πάνω από αυτά με ανασήκωμά τους κάθε 5 -10 ημέρες, ανάλογα με το ρυθμό πτώσης του καρπού. Η μέθοδος εφαρμόζεται σε ελαιοκαλλιέργειες όπου τα δέντρα είναι πολύ ψηλά.

iii. Συλλογή με άρμεγμα

Στη μέθοδο αυτή ο εργάτης στέκεται πάνω στη σκάλα ή πάνω στο δέντρο και μαζεύει τους καρπούς με τα χέρια. Με το αριστερό χέρι κρατούν τα καρποφόρα κλαδιά από τη βάση τους ενώ με το δεξί αποσπών αρμέγοντας το δέντρο κλαδί - κλαδί. Στη συνέχεια τοποθετεί τον καρπό σε ειδικό δοχείο (εμπροσθέλλα). Η μέθοδος συνίσταται για συγκομιδή του καρπού όταν είναι ακόμη πράσινος και προορίζεται για κονσερβοποίηση. Είναι λιγότερο διαδεδομένη μέθοδος στο νομό λόγω του ότι είναι πολύ χρονοβόρα.

iv. Συλλογή με μηχανικά μέσα

Τα κυριότερα είναι το ραβδιστικό μηχάνημα και τα μηχανήματα δόνησης.

Τα ραβδιστικά είναι μικρά και ελαφριά μηχανήματα. Αποτελούνται από τρία βασικά μέρη, την κεφαλή, το σύστημα παραγωγής κίνησης και το σύστημα μετάδοσης της κίνησης. Η κεφαλή αποτελεί το σπουδαιότερο τμήμα του ραβδιστικού και φέρει τη μορφή απλού ή διπλού ραβδιού, απλής ή διπλής χτένας με τέσσερα ραβδιά που ανοιγοκλείνουν, ή κυλίνδρου με 4-15 ραβδιά από μαλακό πλαστικό που περιστρέφεται οριζόντια ή κατακόρυφα ή πάλλεται ή σφαίρας με 3-8 πλαστικά ραβδάκια που περιστρέφεται ή πάλλεται.

Οι δονητές που χρησιμοποιούνται είναι μηχανήματα μεγάλης ιπποδύναμης και αποσπών τους καρπούς του δέντρου με δόνηση. Οι εργάτες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι υπάρχει όριο ελαστικότητας στο σημείο δόνησης, προκειμένου να διαφυλάξουν την ακεραιότητα της κόμης.

Εικόνα 4: Συλλογή με ράβδισμα

Εικόνα 5: Συλλογή ελιάς έπειτα από φυσιολογική πτώση

Ελαιοτριβεία

Ο νομός λόγω των μεγάλων εκτάσεων σε ελαιώνες απαριθμεί αρκετά ελαιοτριβεία. Ο αριθμός των ελαιοτριβείων στο νομό είναι 47 εν ενεργεία από τα οποία τα 29 είναι διφασικά και τα 18 τριφασικά.

Διφασικά είναι τα ελαιοτριβεία 2 φάσεων, δηλαδή τα προϊόντα τους είναι δύο το ελαιόλαδο και η πούλπα (λιόζουμο και πυρήνας). Λειτουργεί σε χαμηλή θερμοκρασία μάλαξης κάτω από 25⁰ C με αποτέλεσμα να έχουμε καλύτερη ποιότητα ελαιολάδου.

Τριφασικά είναι τα συμβατικά ελαιοτριβεία που έχουν τρεις φάσεις παραγωγής προϊόντων: λάδι - λιόζουμο - πυρήνα. Η θερμοκρασία μάλαξης είναι 25 – 30⁰ C με αποτέλεσμα το λάδι να έχει έντονο κάψιμο. Η ποιότητα του ελαιολάδου υποβαθμίζεται γιατί χάνονται βασικά συστατικά όπως η βιταμίνη E.

Εικόνα 6:Κλασσικό ελαιοτριβείο

Εικόνα 7:Σύγχρονα ελαιοτοβεία

2.2 Γενικά χαρακτηριστικά της καλλιέργειας της πορτοκαλιάς

Τα εσπεριδοειδή είναι αειθαλή δέντρα που κατατάσσονται βοτανικά στην κλάση των δικοτυλήδων, στην τάξη *Geraniales* και στην *Rutaceae*. Τα καλλιεργούμενα εσπεριδοειδή ανήκουν κυρίως στο γένος *Citrus* το οποίο παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Το μεγαλύτερο μέρος από τους καρπούς των εσπεριδοειδών καταναλώνεται νωπό υπό μορφή χυμών. Από τους καρπούς των εσπεριδοειδών μπορεί επίσης να εξαχθούν μερικά προϊόντα ή υποπροϊόντα τα οποία χρησιμοποιούνται από τις διάφορες βιομηχανίες. Γενικά ο χυμός των εσπεριδοειδών περιέχει σάκχαρα αλλά κυρίως είναι πλούσιος σε οργανικά οξέα με σπουδαιότερο το κιτρικό οξύ.

Η πορτοκαλιά είναι δέντρο αειθαλές έχει χαρακτηριστικό καρπό, το εσπερίδιον, ένα είδος ράγας που περιέχει το χυμό στα ασκίδια του ενδοκάρπου. Η πορτοκαλιά έχει ύψος 3-4 m και πυκνή, κανονική, σφαιρική κόμη. Το φύλλο είναι σκούρο πράσινο, λογχοειδές μετρίου μεγέθους με μικρό πτερύγιο. Τα άνθη είναι λευκά με πέντε πέταλα, τέλεια σε μικρές ταξιανθίες ή μεμονωμένα στις μασχάλες των φύλλων.

Οι κυριότερες χώρες παραγωγής στον κόσμο είναι κατά σειρά: οι Η.Π.Α., η Βραζιλία, η Ισπανία, το Μεξικό, η Ιταλία, το Ισραήλ. Στην Ελλάδα η πορτοκαλιά καλλιεργείται κυρίως στους νομούς Αργολίδας, Κορινθίας, Χανίων, Άρτας, Λακωνίας και Ηλείας.

Στο νομό Ηλείας τα πορτοκάλια καλλιεργούνται στη ζώνη δυτικά της παλαιάς εθνικής οδού Πάτρας - Πύργου - Ζαχάρας και μέχρι τη θάλασσα και στις περιοχές Τραγανού, Καβασίλων, Λευκοχωρίου, Κρεστένων και Ολυμπίας. Η ζώνη αυτή θεωρείται πιο ήπια, ενώ οι περιοχές ανατολικά της παλαιάς εθνικής οδού μέχρι τις παρυφές των υψωμάτων του νομού θεωρούνται πιο ψυχρές το χειμώνα.

Εικόνα 8:Πορτοκαλεώνας

Έκταση και Παράγωγη στο Ν. Ηλείας

Η έκταση που καταλαμβάνουν τα εσπεριδοειδή στο νομό Ηλείας είναι 34.000 στρέμματα και είναι το 12,7% των συνολικών δενδροειδών καλλιεργειών του νομού με παραγωγή 103.276 τόνους ετησίως.

Στον Πίνακα 4 φαίνονται τα είδη, οι εκτάσεις, η παραγωγή και ο αριθμός των εσπεριδοειδών του νομού και της χώρας.

Πίνακας 4: Έκταση, παραγωγή, αριθμός εσπεριδοειδών της χώρας και του νομού το 2008

ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΕΣ	ΕΚΤΑΣΗ		ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	
	Στρ. Χώρας	Στρ. Νομού	Στρ. Χώρας	Στρ. Νομού	Στρ. Χώρας	Στρ. Νομού
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΕΣ	517.142	22.000	813.553	73.849	18.100.000	880.800
ΛΕΜΟΝΙΕΣ	153.085	9.000	182.545	19.763	5.358.000	320.479
ΝΕΡΑΝΤΖΙΕΣ	1.670	-	1.268	-	67.000	-
ΚΙΤΡΙΕΣ	3.057	-	2.482	-	107.000	-
ΠΕΡΓΑΜΟΝΤΟ	400	-	337	-	14.000	-
ΦΡΑΠΑ	114	-	91	-	4.000	-
ΓΚΡΕΠΙ-ΦΡΟΥΤ	6.257	77	6.594	369	219.000	2.755
ΜΑΝΤ ΑΡΙΝΙΕΣ	81.850	3.100	96.485	9.253	3.274	155.000

Πηγή: Αγροτικός Συνεταιρισμός Βουνάργου Δ.Ιάρδανου.

Αγοραστική Αξία Πορτοκαλιών

Οι τιμές των πορτοκαλιών είναι πολύ χαμηλές για τον παραγωγό και το τελευταίο διάστημα συνεχώς μειώνονται.

Το ολοένα αυξανόμενο κόστος παραγωγής, οι ανταγωνιστικές χώρες (Τουρκία,

Μαρόκο, Ισπανία) καθώς και το κλείσιμο των χωματερών έχει δημιουργήσει μια κατάσταση αβέβαιη για τους πορτοκαλοπαραγωγούς της Ηλείας.

Οι τιμές για το 2008 – 2009 παρουσιάζονται στον Πίνακα 5:

Πίνακας 5: Τιμές πορτοκαλιών ανά ποικιλία/κιλό την περίοδο 2008-2009

ΠΟΙΚΙΛΙΑ	ΕΞΑΓΩΓΗ	ΧΥΜΟΠΟΙΗΣΗ	ΕΣΩΤ. ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ
ΟΜΦΑΛΟΦΟΡΑ	0,22€	0,05€	0,22€
ΚΟΙΝΑ	0,20€	0,05€	0,20€
ΒΑΛΕΝΤΣΙΑ	0,23€	0,05€	0,23€

Πηγή: Αγροτικός Συνεταιρισμός Βουνάργου Δ.Ιβρδάνου.

Ποικιλίες πορτοκαλιών

Οι κυριότερες ποικιλίες που καλλιεργούνται στο νομό είναι η Ναβαλίνα, η W.Navei (Μέρλιν) και η Βαλέντσια. Οι ποικιλίες Ναβαλίνα και Μέρλιν ανήκουν στην ομάδα των ομφαλοφόρων όπου κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ο ομφαλός, ένας μικρός καρπός μέσα στο μεγάλο, άλλοτε ευδιάκριτος εξωτερικά, άλλοτε όχι, ο οποίος βρίσκεται στο κάτω μέρος. Όλες οι ποικιλίες εδώ είναι άσπερμες γιατί δεν έχουν γύρη και τα λειτουργικά κύτταρα είναι σπάνια, και ο καρπός τους διακρίνεται για την τραγανότητα της σάρκας, την πλούσια και ευχάριστη γεύση του, τις πολύ λεπτές μεμβράνες των καρπόφυλλων και τα μεγάλα ποσοστά λιμονίνης που περιέχει ο χυμός τους.

- Washington Navei (Μέρλιν)

Είναι το παλαιότερο ομφαλοφόρο πορτοκάλι, του οποίου ο καρπός είναι μεγάλος, σφαιρικός έως τριγωνικός. Είναι χοντρόφλουδο, ξεφλουδίζεται εύκολα και έχει χρώμα κίτρινο - πορτοκαλί. Ωριμάζει το Νοέμβριο και συντηρείται έως τον Μάρτιο (ψυγείο). Είναι ποικιλία επιτραπέζια, εξαιρετικής ποιότητας. Το μειονέκτημα της είναι τα συχνά ποτίσματα που χρειάζεται όλο το καλοκαίρι, καθώς είναι η περίοδος που αποκτά μέγεθος.

Εικόνα 9: Πορτοκάλια Μέρλιν

- **Ναβελίνα**

Το δέντρο έχει χρώμα βαθύ πράσινο και είναι ανθεκτικό στους ανέμους. Ο καρπός έχει βαθύ κόκκινο χρώμα. Όταν ωριμάσει ο φλοιός είναι παχύτερος από αυτόν της προηγούμενης ποικιλίας. Γενικά οι καρποί είναι επιμήκεις μεγάλου μεγέθους. Οι Ναβαλίνες είναι πρώιμη ποικιλία που συγκομίζονται νωρίς, Νοέμβριο - Δεκέμβριο.

Εικόνα 10: Πορτοκάλια Ναβελίνα

- **Βαλέντσια**

Τα πορτοκάλια Βαλέντσια έχουν μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα από τα ομφαλοφόρα πορτοκάλια και μπορεί να ευδοκιμήσουν σε μεγαλύτερη ποικιλία εδαφών και κλιματικών συνθηκών. Οι καρποί είναι καλής ποιότητας, μέτριοι σε μέγεθος, με ελάχιστους σπόρους και φλοιό όχι χοντρό. Ωριμάζει τον Μάρτιο και διατηρείται καλά πάνω στο δέντρο μέχρι τον Σεπτέμβριο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιτραπέζιο, κυρίως όμως προορίζεται για χυμό. Το μειονέκτημα του είναι ότι μετά την ωρίμανση, αν εξακολουθήσει να μένει για πολύ πάνω στο δέντρο, αρχίζει να ξαναπρασινίζει (μόνο εξωτερικά όχι στη σάρκα).

Εικόνα 11: Πορτοκάλια Βαλέντσια

2.2.1 Καλλιεργούμενες φροντίδες και ζημιές από το παγετό

Καλλιεργητικές φροντίδες

Οι καλλιεργητικές φροντίδες χωρίζονται σε κλάδεμα, λίπανση και άρδευση.

➤ Κλάδεμα

Το κλάδεμα είναι μια καλλιεργητική φροντίδα απαραίτητη για την επίτευξη υψηλών αποδόσεων και καλής ποιότητας καρπών. Το υψηλό κόστος των εργατικών χεριών αναγκάζει τους γεωργούς να κάνουν αραιά κλαδέματα. Επειδή οι οπωρώνες έχουν μικρές αποστάσεις φύτευσης το κλάδεμα γίνεται με τα χέρια και όχι με μηχανικά μέσα. Στα ώριμα δέντρα γίνεται προσεκτικά και με φειδώ γιατί η πορτοκαλιά είναι δέντρο που δεν αναπαράγει το ξύλο της με ευκολία. Στα νεαρά δέντρα το κλάδεμα γίνεται κατά την περίοδο άνοιξη με καλοκαίρι και εφόσον έχουν περάσει το τρίτο έτος φύτευσης. Το είδος κλαδέματος που κυριαρχεί είναι η ομπρέλα.

➤ Λίπανση

Τα πορτοκάλια έχουν μεγάλες ανάγκες σε άζωτο, φώσφορο και κάλιο. Συνήθως στο νομό μας παρατηρείται τροφοπενία καλίου και συνίσταται λίπανση με μεγάλες ποσότητες καλίου ανά δέντρο με αποτέλεσμα να ανεβάζει τα σάκχαρα και να έχουμε γρήγορη ωρίμανση και λείο καρπό εξωτερικά. Η βασική λίπανση γίνεται την άνοιξη όταν ο καρπός έχει συγκομιστεί. Για τη βασική λίπανση χρησιμοποιείται το 11-15-15

ή το 12-12-12.

Επίσης γίνεται και συμπληρωματική λίπανση σε εδάφη που έχουν γίνει αναλύσεις και όταν τα δέντρα έχουν μεγάλη παραγωγή. Κατά τη διάρκεια της παραγωγής παρατηρούνται κυρίως τροφοπενίες μαγνησίου, ψευδαργύρου και σιδήρου. Τότε η λίπανση γίνεται μέσω ποτίσματος με υδατοδιαλυτά λιπάσματα ή διαφυλλικούς ψεκασμούς.

➤ Άρδευση

Οι πορτοκαλιές ποτίζονται κυρίως με αυλάκια αλλά τα τελευταία χρόνια και με αυτόματα συστήματα, δηλαδή σταγόνες. Εκεί όπου οι εκτάσεις είναι μεγάλες και οι καλλιέργειες προορίζονται για εμπορικό σκοπό η άρδευση γίνεται με αυτόματα συστήματα. Υπάρχουν όμως και καλλιέργειες όπου η άρδευση γίνεται με αυλάκια κυρίως για οικονομικούς λόγους γιατί το κόστος εγκατάστασης αυτόματου ποτίσματος είναι αρκετά υψηλό.

Τέλος οι γεωργοί θα πρέπει να είναι προσεκτικοί με την άρδευση με αυλάκια, επειδή το νερό δεν πρέπει να λιμνάζει στο έδαφος καθότι ευνοούνται ορισμένες ασθένειες (κομμώση, σηψιριζίες).

Ζημιές από παγετό

Οι καιρικές συνθήκες που επηρεάζουν τα πορτοκάλια στο νομό Ηλείας είναι συνήθως οι ισχυροί παγετοί του Φεβρουαρίου. Οι πολύ χαμηλές θερμοκρασίες που επικρατούν στην περιοχή ζημιώνουν καρπούς, βλάστηση, καθώς και κλάδους μικρής και μεγαλύτερης ηλικίας.

Στα παγετόπληκτα δέντρα γίνονται επεμβάσεις σύμφωνα με τις οδηγίες των τοπικών γεωπόνων. Για παράδειγμα αποφεύγεται το μεταπαγετικό κλάδεμα μέχρι να αναβλαστήσουν τα δέντρα και να φανεί μέχρι ποιου σημείου έχει γίνει η ζημιά.

Στα μέσα Μαΐου, γίνεται κλάδεμα των δέντρων αφαιρώντας τα ξερά κλαδιά και αφήνοντας όσα είναι απαραίτητα για το σχηματισμό της καινούργιας κόμης.

Επίσης μειώνεται η λίπανση ανάλογα με το ποσοστό καταστροφής της κόμης και παραλείπεται τελείως σε σοβαρές περιπτώσεις, όπως όταν η ζημιά έχει φτάσει στον κορμό.

Τέλος σε ελαφρότερες ζημιές γίνονται κανονικά οι καλλιεργητικές εργασίες και η λίπανση αφού αφαιρεθούν πρώτα οι παγετόπληκτες κορυφές και τα ξερά κλαδιά.

Εικόνα 12: Ζημιά από παγετό σε πορτοκαλιά

2.2.2 Συγκομιδή πορτοκαλιών –Συσκευαστήρια και Τυποποιητήρια

Η εποχή συγκομιδής καθορίζεται από το χρώμα, το μέγεθος του καρπού αλλά και την ποσότητα των σακχάρων που περιέχει, σε σχέση με τα οξέα του. Η συλλογή γίνεται με το χέρι και οι καρποί πηγαίνουν στα συσκευαστήρια, τα εργοστάσια χυμοποίησης ή σε ψυγεία (ανάλογα με την ποικιλία). Όταν πρόκειται τα πορτοκάλια να διατεθούν στην εγχώρια αγορά τότε ο καρπός συλλέγεται έχοντας 1-2 φύλλα. Όταν θέλουν οι παραγωγοί να συλλέξουν τα πορτοκάλια μετά τον Δεκέμβριο για να πετύχουν καλύτερη τιμή τότε τα ορμονιάζουν όταν είναι ακόμα άγουρα (όταν τα ώριμα φρούτα δεν ξεπερνούν το 60 % της πλήρης ωριμότητας τους).

Στο νομό Ηλείας υπάρχει μια καλή και σύγχρονη υποδομή όσον αφορά την τυποποίηση – συσκευασία καθώς υπάρχουν οκτώ ιδιωτικά συσκευαστήρια εσπεριδοειδών. Από αυτά τα δύο σημαντικότερα βρίσκονται στα Λεχαινά (Agrofruit, Fruit-Pantazis), ενώ τρία είναι στην περιοχή της Γαστούνης (Πανάγαρη, Μπίλια, Κατσούπη), δυο στην περιοχή του Πύργου (Μπαμπαλή, Πανουτσόπουλος) και ένα στην περιοχή των Κρεστένων (Πελπές).

Πίνακας 6: Συσκευαστήρια εσπεριδοειδών στο Ν. Ηλείας

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Πεπές Ιωάννης	Κ. Σαμικό
Πανουτσόπουλος Ιωάννης	Ξυλοκέρα
Μπαμπαλής	Πύργος
«Πανταζής - Φρούτα» Α.Ε.	Λεχαινά (570 χλμ Πατρών -Πύργου)
«Πανταζής Βασίλης» Α.Β.Ε.Ε	Λεχαινά
Μπίλια Αθανασία	Γαστούνη
Κατσούπης	Γαστούνη
Πανάγαρης	Γαστούνη

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν.Ηλείας

Από τις ιδιωτικές αυτές μονάδες πραγματοποιούνται οι εξαγωγές του νομού στις χώρες της Ε.Ε. και στις ανατολικές χώρες. Η διαδικασία αγοράς από τους ιδιώτες συσκευαστές γίνεται ως εξής: οι ιδιώτες πηγαίνουν στους οπωρώνες όπου και κλείνουν την παραγωγή αφού πρώτα έχουν εξακριβώσει την ποιότητα και την ποσότητα.

Οι παραγωγοί μαζεύουν τα προϊόντα (πορτοκάλια) και τα μεταφέρουν με πλαστικές κλούβες (τελάρα) των 20 κιλών στο εργοστάσιο. Τα προϊόντα, αφού γίνει ο διαχωρισμός και ο ποιοτικός έλεγχος, συσκευάζονται σε χάρτινα κιβώτια και από εκεί παίρνουν το δρόμο του εμπορίου. Τα συσκευαστήρια του νομού πληρούν όλους εκείνους τους όρους που θέτουν κυρίως οι χώρες της Ε.Ε. όσο αφορά τα υλικά συσκευασίας, τη συντήρηση και τη μεταφορά.

Τέλος στο νομό μπορούν να ιδρυθούν και άλλες μονάδες τέτοιου είδους έτσι ώστε να καλύπτουν την αγορά από τυποποιημένα και ελεγμένα προϊόντα συγκεκριμένης ποικιλίας και περιοχής προελεύσεως.

Εικόνα 13: Συγκομιδή πορτοκαλιών

Εικόνα 14: Συσκευαστήρια πορτοκαλιών

2.3 Γενικά χαρακτηριστικά της καλλιέργειας της οιναμπέλου

Εικόνα 15: Αμπελώνας

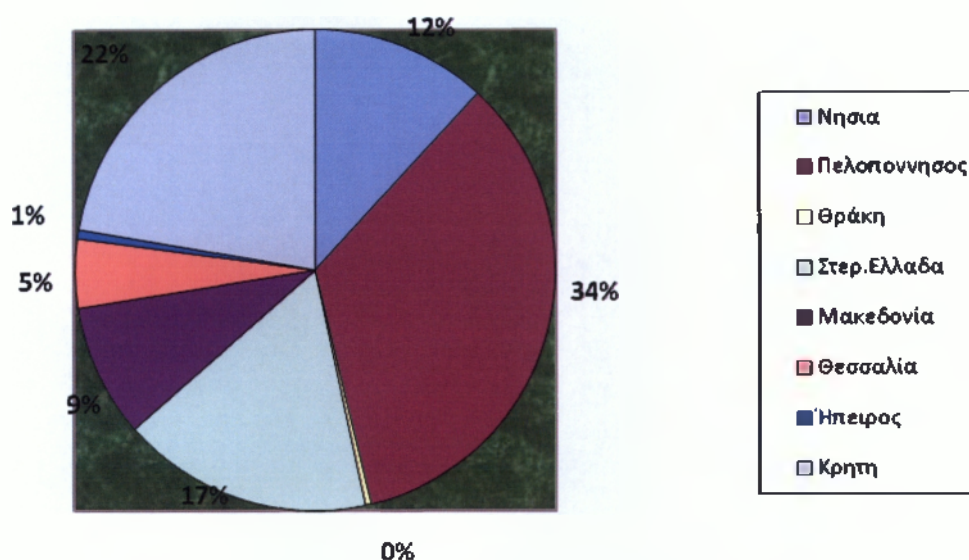
Εικόνα 16: Αμπελώνας

Σε πολλές ελληνικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένου του Νομού Ηλείας, η αμπελοκαλλιέργεια παραμένει μια από τις βασικότερες δραστηριότητες των κατοίκων της. Οι κυριότερες αμπελουργικές περιοχές της Ελλάδας και οι εκτάσεις τους αναγράφονται στον Πίνακα 7 και απεικονίζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Πίνακας 7: Αμπελουργικές περιοχές της Ελλάδας

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΟΙΝΑΜΠΕΛΩΝ	ΕΠΙ ΤΟΙΣ % ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
Πελοπόννησος	477.362	34,7
Κρήτη	304.412	22,1
Στερεά Ελλάδα	229.754	16,7
Νησιά	161.920	11,79
Μακεδονία	120.962	8,8
Θεσσαλία	64.041	4,6
Ήπειρος	8.104	0,6
Θράκη	6.129	0,4
Σύνολο	1.372.684	100

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, απογραφή 2009

Γράφημα 1: Το επί τοις % ποσοστό των εκτάσεων οιναμπέλων στη χώρα μας ανά διαμερίσματα

Στο γράφημα ένα παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη στρεμματική έκταση με οινάμπελο βρίσκεται στην Πελοπόννησο κατέχοντας 34 % των οιναμπέλων όλης της χώρας, με δεύτερη αυτήν της Κρήτης που κατέχει το 22 %.

2.3.1 Καλλιεργούμενες ποικιλίες και καλλιεργητικές φροντίδες

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας, τμήμα Στατιστικής Υπηρεσίας, η έκταση που καταλαμβάνει η αμπελοκαλλιέργεια ανέρχεται σε 84.900 στρέμματα και κατανέμεται κατά κατηγορία αμπέλου ως εξής:

Πίνακας 8: Κατανομή στρεμμάτων ανά κατηγορία αμπελιού

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΜΠΕΛΙΟΥ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οινάμπελα	30.150 στρ.	35,51%
Επιτραπέζια	1.750 στρ.	2,06%
Σταφιδοποιίας	53.000 στρ.	62,45%
Σύνολο	84.900 στρ.	100,00%

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Καλλιεργούμενες ποικιλίες

Οι καλλιεργούμενες ποικιλίες οινάμπελου σύμφωνα με την Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης στο νομό Ηλείας είναι οι εξής: Ροδίτης (10.000 στρ.), Μαυρούδι (5.000 στρ.), Μαυροδάφνη (2.500 στρ.), Μοσχοφίλερο (3.000 στρ.), Ρεφόσκο (6.500 στρ.), Cabernet Sauvignon (2.000 στρ.), Φολοΐ (1.000 στρ.) και διάφορες άλλες ποικιλίες (1.050 στρ)

Εικόνα 17: Ποικιλία Μαρούδι

Εικόνα 18: Ποικιλία Σουλτανίνα

Εικόνα 19: Ποικιλία Ροδίτης

Εικόνα 20: Ποικιλία Μοσχοφίλερο

Ένα μέρος των εκτάσεων των οινοποιήσιμων ποικιλιών Ροδίτη, Μαυροδάφνη, Φολοί και Ρεφόσκο ανήκει σε ζώνες ονομασίας προελεύσεως παρέχοντας έτσι στα κρασιά Ονομασία Προέλευσης (V.Q.P.R.D.).

Πίνακας 9:Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι άπλωνες αυτής της κατηγορίας

Ποικιλία	Συνολική έκταση	Ζώνη Ονομασίας Προέλευσης	Ποσοστό
Ροδίτης	10.000 στρ	2.500 στρ	25%
Μαυροδάφνη	2.500 στρ	1.000 στρ	40%
Φολοί	1.000 στρ	850 στρ	85%
Ρεφόσκο	6.500 στρ	2.500 στρ	38%

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης

Αποδόσεις

Οι αποδόσεις των οινάμπελων διαφέρουν ανάλογα με την ποικιλία, το σχήμα μόρφωσης, τη μορφολογία του εδάφους και την ηλικία. Σε γενικές γραμμές οι αποδόσεις στο Ν. Ηλείας κυμαίνονται, για την ποικιλία Ροδίτης από 1.000 μέχρι 2.500 κιλά / στρέμμα, για την ποικιλία Ρεφόσκο από 950 μέχρι 2.000 κιλά / στρέμμα, για την ποικιλία Μοσχοφίλερο από 950 μέχρι 2.300 κιλά / στρέμμα, και για τα λοιπά οινάμπελα από 900 μέχρι 2.400 κιλά / στρέμμα.

Αξιοποίηση παραγωγής

Η παραγωγή των αμπελοειδών του Νομού Ηλείας ανέρχεται σε 97.750 τόνους. Από αυτά 30.000 τόνοι οινοποιούνται, 66.000 τόνοι σταφιδοποιούνται (36.000 τόνοι Κορινθιακή και 30.000 τόνοι Σουλτανίνα) και 1.750 τόνοι χρησιμοποιούνται για επιτραπέζια κατανάλωση.

Σε ιδιωτικά οινοποιία αξιοποιήθηκαν 8.620 τόνοι, σε συνεταιριστικά οινοποιία 5.580 τόνοι και σε παραγωγούς 16.000 τόνοι οινοστάφυλλων.

Η παραγωγή λευκού οίνου ανέρχεται σε 16.850 τόνους, ενώ η παραγωγή ερυθρού οίνου σε 8.300 τόνους.

Διάθεση αμπελοκομικών προϊόντων

Σύμφωνα με στοιχεία του τμήματος ποιοτικού ελέγχου της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας για το έτος 2009 η διάθεση των αμπελοκομικών προϊόντων έχει κατά Μ.Ο. το 70% γλεύκους πωλείται σε διάφορα διαμερίσματα της χώρας, κυρίως στην Αχαΐα, ενώ περίπου 1.000 τόνοι γλεύκους εξάγονται στην Ιταλία. Οι οινολάσπες διακινούνται σε οينوπνευματοποιία στην Πάτρα. Για παραγωγή οينوπνεύματος μικρή ποσότητα σταφυλιών πωλείται εκτός Νομού κυρίως σε Πάτρα, Αίγιο, Χαλκίδα κλπ.

Ο οίνος που παράγεται στο Νομό Ηλείας κυρίως αυτοκαταναλώνεται, ενώ μικρές ποσότητες πωλούνται χύμα σε περιοχές εκτός Νομού όπως Μεσσηνία, Αχαΐα και Αρκαδία.

Εμφιαλωμένος οίνος παρασκευάζεται σε δύο οينوποιία. Περίπου 100 τόνοι προωθούνται σε λιανική πώληση και λίγες εξαγωγές σε Γαλλία, Ολλανδία, Βέλγιο, Βενετία κλπ. (Εξαγωγές εμφιαλωμένων 2-3 τόνοι).

Η ζήτηση είναι σταθερή αλλά υπάρχει τάση αυξητική για κρασιά ποιότητας και κρασιά προερχόμενα από αμπελώνες βιολογικής καλλιέργειας.

Καλλιεργητικές φροντίδες

Οι καλλιεργητικές φροντίδες χωρίζονται σε κλάδεμα, ζιζανιοκτονία, λίπανση και άρδευση.

➤ Κλάδεμα

Το κλάδεμα της αμπέλου αποτελεί την πιο σημαντική από τις αμπελοκομικές επεμβάσεις. Συνήθως στο νομό μας η εποχή του κλαδέματος γίνεται την περίοδο από Ιανουάριο μέχρι Μάρτιο. Με το κλάδεμα πετυχαίνουμε δυο πράγματα:

(α) Δημιουργία σχήματος (κυπελλοειδές, γραμμικό)

(β) Κλάδεμα καρποφορίας: το οποίο απαιτεί γνώσεις και εμπειρία για να υπάρχουν θετικά αποτελέσματα στην παραγωγή.

Υπάρχουν και τα χλωρά κλαδέματα τα οποία γίνονται από την έναρξη της βλάστησης μέχρι την ωρίμανση των σταφυλιών. Τα χλωρά κλαδέματα περιλαμβάνουν το βλαστολόγημα, το κορυφολόγημα και το ξεφύλλισμα.

Το βλαστολόγημα είναι η αφαίρεση ορισμένων βλαστών κατά τα πρώτα στάδια της βλάστησης. Σκοπός του είναι η καλύτερη θρέψη των βλαστών που απομένουν, ο καλύτερος αερισμός και φωτισμός του εσωτερικού φυλλώματος και η παρεμπόδιση εμφάνισης ασθενειών (π.χ. οΐδιο).

Στο κορυφολόγημα αφαιρείται η κορυφή των βλαστών και σκοπός του είναι η καταπολέμηση της ανθόρροιας, η βελτίωση της καρπόδεσης και η καλύτερη θρέψη των σταφυλιών. Ο χρόνος εκτέλεσης του κορυφολογήματος εξαρτάται από τον επιδιωκόμενο σκοπό π. χ. για την καταπολέμηση της ανθόρροιας εκτελείται λίγο πριν ή κατά την άνθηση, για την αύξηση του μεγέθους των ραγών λίγο πριν την έναρξη της ωρίμανσης.

Το ξεφύλλισμα είναι η αφαίρεση των φύλλων της βάσης του βλαστού ενώ επιτυγχάνεται καλύτερος αερισμός και φωτισμός.

Εικόνα 21: Αμπέλι κατά την διάρκεια του ξεφυλλίσματος

➤ Ζιζανιοκτονία

Τα ζιζάνια δρουν ανταγωνιστικά στη συμβίωση με το αμπέλι και απορροφούν νερό και θρεπτικά στοιχεία κάνοντας τη ζωή του δύσκολη. Το πρόβλημα γίνεται πιο σοβαρό ιδιαίτερα το καλοκαίρι. Επίσης τα ζιζάνια δυσκολεύουν τις διάφορες καλλιεργητικές εργασίες και είναι ξενιστές επιβλαβών εντόμων. Οι ζημιές που προκαλούν τα ζιζάνια μπορούν να ελαχιστοποιηθούν εάν αντιμετωπιστούν έγκαιρα.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την καταστροφή των ζιζανίων είναι η κατεργασία του εδάφους (φρέζα, σκαφτικό κ.α.) , η χορτοκοπή (χορτοκοπτικά) και η χημική ζιζανιοκτονία (Roundup, Maestro, Diuron) .

➤ Λίπανση

Το αμπέλι δεν είναι απαιτητικό σε θρεπτικά στοιχεία συγκρινόμενο με άλλα καλλιεργούμενα φυτά. Οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν τις απαιτήσεις του αμπελιού σε θρεπτικά στοιχεία είναι η θερμοκρασία, η ηλιοφάνεια, οι φυσικές και χημικές ιδιότητες του εδάφους, το χρησιμοποιούμενο υποκείμενο, η καλλιεργούμενη ποικιλία και οι καλλιεργητικές τεχνικές που εφαρμόζονται, όπως η πυκνότητα φύτευσης, το σύστημα μόρφωσης και το κλάδεμα καρποφορίας.

Η λίπανση γίνεται τον Οκτώβριο και το συνηθέστερο λίπασμα είναι το 16-0-0 ενώ το Φεβρουάριο γίνεται λίπανση σε εδάφη στα οποία έχει γίνει ανάλυση και έχει αποδειχθεί ότι έχουν άμεση ανάγκη κάποιας ουσίας.

➤ Άρδευση

Το αμπέλι είναι φυτό το οποίο προσαρμόζεται σε ξηρά εδάφη και συνεπώς δεν χρειάζεται μεγάλες ποσότητες νερού. Επειδή στο νομό μας το ύψος των βροχοπτώσεων είναι μεγάλο οι καλλιέργειες αμπελιού που αρδεύονται είναι ελάχιστες έως μηδαμινές και ο τρόπος άρδευσης είναι με σταγόνες.

2.3.2 Συγκομιδή(τρυγητός)

Τα σταφύλια είναι έτοιμα για τρυγητό, όταν έχουν αποκτήσει τις επιθυμητές ιδιότητες κάθε χρήσης.

Η συγκομιδή των επιτραπέζιων σταφυλιών θέλει ιδιαίτερη μεταχείριση γιατί τα σταφύλια είναι τα πιο φθαρτά φρούτα, ενώ είναι και πολύ ευαίσθητα στις μηχανικές βλάβες. Τα προϊόντα που η συγκομιδή τους γίνεται πρόωρα δεν αποκτούν τις κατάλληλες οργανοληπτικές ιδιότητες (χρώμα, μέγεθος, σακχαροπεριεκτικότητα) χάνουν εύκολα τη σπαργή τους και αλλοιώνονται. Προϊόντα όμως που συγκομίζονται αργότερα από το κανονικό στάδιο ωρίμανσης χαρακτηρίζονται από μεγάλη ευπάθεια, εξαιρετικά μειωμένη αντοχή στις μεταφορές και περιορισμένο χρόνο συντήρησης. Η συγκομιδή πρέπει να γίνεται όταν ο καρπός βρίσκεται στο στάδιο της εμπορικής ωρίμανσης. Είναι το στάδιο εκείνο που θα δώσει χρόνο κατανάλωσης, προϊόν με χαρακτηριστικά που θα είναι έτοιμο για κατανάλωση. Δηλαδή θα πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας τα εξωτερικά χαρακτηριστικά των ραγών (χρώμα κυρίως και γεύση).

Για τα σταφύλια οινοποιίας ως κριτήριο για τον τρυγητό χρησιμοποιείται κυρίως η

περιεκτικότητα σε σάκχαρα και οξέα. Η περίοδος τρυγητού είναι από 15 Σεπτέμβρη έως 20 Οκτώβρη. Ο τρυγητός στις οινοποιήσιμες ποικιλίες γίνεται σε ένα «χέρι». Τα σταφύλια κόβονται με μαχαίρια ή κλαδευτικά ψαλίδια τοποθετούνται στα λεγόμενα τρυγοκοφίνια και μεταφέρονται στο οινοποιείο.

Εικόνα 22: Συγκομιδή σταφυλιών

Εικόνα 23: Συγκομιδή σταφυλιών

2.4 Σταφίδες

Τα παλαιότερα χρόνια στο νομό μας η καλλιέργεια της σταφίδας ήταν πάρα πολύ διαδεδομένη. Έπειτα όμως από την παροχή επιδοτήσεων που δόθηκαν από την Ε.Ε. στους αγρότες για να «κόψουν» τις σταφίδες οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις είναι αρκετά μικρότερες.

Η κυριότερη ποικιλία που χρησιμοποιείται είναι η κορινθιακή.

Το κλάδεμα της κορινθιακής σταφίδας γίνεται από τα μέσα Ιανουαρίου μέχρι τα μέσα Μαρτίου. Ο τρόπος κλαδέματος γίνεται με ειδικά ψαλίδια με τα οποία αφαιρούνται οι βλαστοί του προηγούμενου έτους. Σε κάθε βάση του παλαιού βλαστού αφήνουν τρεις οφθαλμούς (μάτια) για να υπάρχει ανθοφορία το επόμενο έτος. Στη συνέχεια οι κομμένοι βλαστοί συλλέγονται, απομακρύνονται από την καλλιέργεια και (συνίσταται να) καίγονται.

Μια άλλη πολύ σημαντική καλλιεργητική φροντίδα στην κορινθιακή σταφίδα είναι το χαράκι. Κατά τα παλαιότερα χρόνια γινόταν με ένα ειδικό μαχαίρι με το οποίο όταν το άνθος του σταφυλιού τριάζοταν (Μάιο) αφαιρούσαν από τον κορμό του αμπελιού ένα περιμετρικό κομμάτι φλοιού (δαχτυλίδι), το οποίο βοηθούσε στο να γίνει πιο μεγάλος ο καρπός. Επειδή όμως αυτή η διαδικασία ήταν χρονοβόρα και με αυξημένο

κόστος, σήμερα γίνεται ένας ψεκασμός στο ίδιο στάδιο (όταν το άνθος τιναχτεί) με χημικά φάρμακα (Berelex) και ορμόνες.

Όταν «δέσουν» τα σταφύλια μια άλλη καλλιεργητική φροντίδα είναι το κορυφολόγημα, κατά το οποίο κόβουμε την κορυφή των βλαστών με σκοπό τα θρεπτικά στοιχεία να κατευθύνονται προς το σταφύλι και να έχουμε καλύτερο αερισμό και συνεπώς λιγότερες ασθένειες.

Μέσα Αυγούστου ξεκινά η συγκομιδή της σταφίδας η οποία γίνεται με τα χέρια και για να μην έχουμε τραυματισμό του καρπού με τη βοήθεια ενός μαχαιριού. Η συλλογή γίνεται μέσα σε ειδικά κιβώτια (τρυγοκόφια) με τα οποία μεταφέρεται στα αλώνια όπου απλώνεται με τα χέρια για να γίνει η αποξήρανση της. Τα αλώνια είναι μικρές κατασκευές σαν θερμοκήπια, τα οποία καλύπτονται από πλαστικό νάιλον και στην κάτω επιφάνεια έχει ειδικό μαύρο δίχτυ, πάνω στο οποίο τοποθετούνται τα σταφύλια. Η παραμονή της σταφίδας σ' αυτά είναι περίπου δυο εβδομάδες και ο χρόνος εξαρτάται από τις θερμοκρασίες. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα την ανακατεύουμε με πλαστικές τσουγκράνες (γράβαλα) για να έχουμε ομοιόμορφη αποξήρανση. Αφού αποξηρανθεί την τρίβουμε με τα χέρια και την περνάμε από μια μηχανή - τη λεγόμενη μάκενα - η οποία με τη βοήθεια του αέρα απομακρύνει τις ξένες ύλες.

Παλαιότερα η εμπορία της γινόταν από τον Αυτόνομο Σταφιδικό Οργανισμό (Α.Σ.Ο), ενώ τώρα γίνεται από συνεταιριστικές οργανώσεις και το ελεύθερο εμπόριο.

2.5 Η καλλιέργεια του βαμβακιού στο Ν. Ηλείας

Το βαμβάκι φαίνεται ότι πρωτοκαλλιεργήθηκε στην Ηλεία τον 2^ο μ.Χ. αιώνα και αναφέρεται από τον Πανσανία με το όνομα «Βύσσος». Κατά την διάρκεια της τουρκοκρατίας αλλά και μετά την απελευθέρωση το βαμβάκι, καθώς τα άλλα προϊόντα όπως οι σταφίδες, το λάδι και τα δημητριακά αποτελούν τις κυριότερες καλλιέργειες και εξάγονται σε μεγάλες ποσότητες από τα λιμάνια του νομού προς τη δύση και κυρίως την Ιταλία.

Από τα μέσα του 20ου αιώνα η ανάγκη απαγκίστρωσης από την μονοκαλλιέργεια της σταφίδας και το σταδιακό ξερίζωμά της έστρεψε τους παραγωγούς σε νέες, πιο προσοδοφόρες εμπορευματικές καλλιέργειες όπως το βαμβάκι. Το 1949 η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών αποφασίζει την ίδρυση στα Λεχαινά εκκοκκιστηρίου για την εκκόκκιση και συσκευασία του παραγόμενου στην περιοχή βαμβακιού. Η

καλλιέργεια του προϊόντος αυτού είχε ήδη εφαρμοστεί με κρατικό πρόγραμμα στην περιοχή από το 1963. Μεταπολεμικά, με τη διάνοιξη αρτεσιανών φρεατίων που διευκολύνουν την άρδευση, η παραγωγή αυξάνεται στην περιοχή της Μανωλάδος κυρίως, αλλά και των Λεχαινών. Το εκκοκκιστήριο λειτούργησε από το 1951 έως το 1975 για την επεξεργασία βαμβακιού χειροσυλλογής. Εκτός από το ντόπιο εκκόκκιζε βαμβάκι και άλλων περιφερειών (Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας κ.α.). Αποφασίστηκε επίσης η ίδρυση μονάδας παραγωγής βαμβακέλαιου από τον σπόρο. Η Ένωση διέθετε το βαμβάκι στα εργοστάσια του εσωτερικού (Πάτρα, Άστρος, Θήβα, Θεσ/κη) αλλά και του εξωτερικού (Ιταλία, Ισπανία) απευθείας μέσω Πάτρας.

Σήμερα το βαμβάκι αποτελεί μια από τις σημαντικότερες καλλιέργειες και συμβάλει σημαντικά στην οικονομία του νομού. Τη δεκαετία 1990-1999 η καλλιέργεια παρουσίασε μια αξιοθαύμαστη αύξηση, ενώ από το 2000 έως και σήμερα οι καλλιεργούμενες εκτάσεις έχουν σταθεροποιηθεί στα 19.000-20.000 στρέμματα ετησίως. Ενδεικτικό αυτής της πορείας είναι το γεγονός ότι το 1990 καλλιεργήθηκαν 6.040 στρέμματα ενώ το 1999 οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις έφτασαν τα 28.471 στρέμματα. Στον Πίνακα 10 που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη της καλλιέργειας του βαμβακιού στο νομό Ηλείας κατά τα έτη 2002-2007.

Πίνακας 10: Η εξέλιξη της καλλιέργειας του βαμβακιού στο νομό Ηλείας κατά τα έτη 2002-2007.

Έτος	Περιοχή Πύργου		Περιοχή Λεχαινών		Σύνολο	
	Έκταση (στρέμματα)	Βαμβακο-παραγωγοί	Έκταση (στρέμματα)	Βαμβακο-παραγωγοί	Έκταση (στρέμματα)	Βαμβακο-παραγωγοί
2002	13.747,8	517	7.614,2	85	21.362	602
2003	13.308,8	478	7.014,4	66	20.323,2	544
2004	14.792,2	371	5.222,1	45	20.014,3	416
2005	13.660,6	304	5.468,2	56	19.128,8	360
2006	14.131,5	306	5.211,6	47	19.343,1	353
2007	13.893,1	284	5.178,2	47	19.071,3	331

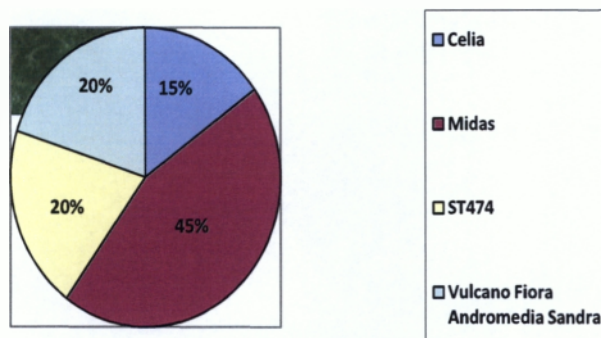
Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

2.5.1 Καλλιεργούμενες ποικιλίες και καλλιεργητικές φροντίδες

Καλλιεργούμενες ποικιλίες

Σήμερα παγκοσμίως καλλιεργούνται πάνω από 100 ποικιλίες βαμβακιού, ενώ στο

νομό Ηλείας οι ποικιλίες βαμβακιού που καλλιεργούνται τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με στοιχεία των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών του νομού, είναι οι εξής: Midas, ST 474, Celia, Vulcano, Fiora, Andromeda και Sandra. Το μεγαλύτερο μέρος των καλλιεργούμενων εκτάσεων καλύπτει η ελληνικής σποροπαραγωγής ποικιλία Midas με ποσοστό 45% και ακολουθούν οι ST 474 και Celia με ποσοστό 20% και 15% αντίστοιχα, ενώ οι ποικιλίες Vulcano, Fiora, Andromeda και Sandra καλύπτουν το υπόλοιπο 20% των εκτάσεων.

Γράφημα 2: Ποσοστό καλλιέργειας ποικύλων στο Ν Ηλείας

Εικόνα 24: Ανθισμένο φυτό βαμβακιού

Εικόνα 25: Καλλιέργεια Βαμβακιού

Στη συνέχεια θα αναπτυχθούν τα χαρακτηριστικά των παραπάνω ποικυλίων.

Midas: Πρώιμη ποικιλία με υψηλό δυναμικό παραγωγής και ευρεία προσαρμοστικότητα. Παρουσιάζει σταθερή παραγωγή, άριστη βλαστική και φυτρωτική ικανότητα και έχει μεγάλη αντοχή ίνας. Ανταποκρίνεται καλά σε αραιές σπορές και είναι πολύ καλά προσαρμοσμένη σε όλους τους τύπους εδαφών. Πρώιμο σύντομο χρονικό διάστημα από την ανθοφορία έως τη συγκομιδή, μέτριο ύψος φυτού, μέτριο μέγεθος καρυδιού, άριστη αντοχή στη βροχή, πολύ καλή αντοχή στο φουζάριο και το βερτισίλλιο.

ST474: Μεσοπρώιμη ποικιλία με σταθερές και υψηλές αποδόσεις σε ευρύ φάσμα γεωγραφικών και κλιματολογικών συνθηκών. Πολύ ανθεκτική ποικιλία στην ξηρασία, τα έντομα και τις ασθένειες. Παρουσιάζει ικανοποιητική αντοχή στην αδρομύκωση και συνίσταται και για αραιές σπορές.

Celia: Μεσοπρώιμη και πολύ παραγωγική ποικιλία. Έχει εξαιρετική ποιότητα ίνας, ανθεκτικότητα στην ξηρασία και τις ασθένειες και μεγάλη αντοχή στην αδρομύκωση. Έχει ισχυρά στελέχη που πλαγιάζουν και συνίσταται για πιο πυκνές σπορές. Παρουσιάζει ευαισθησία στις προσβολές από έντομα όπως π.χ. ο λύγκος.

Vucano: Πρώιμη και πολύ παραγωγική ποικιλία κάτω από ποικίλες και αντίξοες καιρικές συνθήκες. Έχει σπόρους μεσαίου μεγέθους (περίπου 10.000 σπόροι/kg) και στελέχη ισχυρά που δεν πλαγιάζουν. Άριστη συγκράτηση του σύσπορου μέσα στην κάψα. Προσαρμόζεται σε όλους τους τύπους εδαφών και είναι πολύ ανθεκτική στην αδρομύκωση.

Flora: Μεσοπρώιμη και πολύ παραγωγική ποικιλία. Έχει ισχυρά στελέχη που δεν πλαγιάζουν και εξαιρετική ποιότητα ίνας. Παρουσιάζει μεγάλη ανθεκτικότητα στην ξηρασία και τις ασθένειες, όπως η αδρομύκωση, είναι όμως ευαίσθητη στις εντομολογικές προσβολές, λύγκο και ρόδινο σκουλήκι.

Sandra: Πρώιμη ποικιλία με μεγάλες αποδόσεις και πολύ καλή ποιότητα ίνας. Συνίσταται για πυκνές σπορές και μπορεί να καλλιεργηθεί με επιτυχία σε όλες τις κατηγορίες εδαφών. Είναι ανθεκτική στην ξηρασία και τα έντομα όπως, ο αλευρώδη, έχει όμως μέτρια ανοχή στην αδρομύκωση και το φουζάριο.

Andromeda: Πρώιμη ποικιλία με μεγάλη προσαρμοστική ικανότητα σε διάφορες εδαφοκλιματικές συνθήκες. Είναι πολύ ανθεκτική στην ξηρασία και τα έντομα (ανθεκτικότητα σε αλευρώδη) και θεωρείται κατάλληλη για πυκνές σπορές. Παρουσιάζει άριστη ανοχή στην αδρομύκωση. Είναι ποικιλία με δυναμική παραγωγή και πολύ καλά τεχνολογικά χαρακτηριστικά ίνας.

Καλλιεργητικές φροντίδες

Οι καλλιεργητικές φροντίδες αποτελούνται από την προετοιμασία του εδάφους τη σπορά, το σκάλισμα, την άρδευση, τη ζιζανιοκτονία και τέλος την λίπανση.

➤ Προετοιμασία εδάφους

Το όργωμα γίνεται το Φεβρουάριο ή νωρίς το χειμώνα. Έτσι εξασφαλίζεται η αποσύνθεση των υπολειμμάτων, η καλύτερη αποταμίευση νερού κ.λ.π. Επιπλέον μειώνονται πολύ οι πληθυσμοί διαφόρων επιβλαβών εντόμων, όπως του ρόδινου σκουληκιού. Μετά από 15 ημέρες και περισσότερο, από το φθινοπωρινό όργωμα, το χωράφι «περνιέται» με ένα σταθερό καλλιεργητή, που στρώνει τις ανωμαλίες του οργώματος.

Οι εργασίες που θα γίνουν την άνοιξη αποβλέπουν στην καλύτερη προετοιμασία του χωραφιού για να γίνει η σπορά. Επίσης βοηθούν στο να διατηρηθεί η υγρασία και η δομή του εδάφους. Οι εργασίες αυτές που γίνονται πριν τη σπορά είναι δισκοσβάρνισμα, σβάρνισμα, και κυλίνδρισμα. Αν οι χειμωνιάτικες εργασίες γίνουν όπως πρέπει, το χωράφι είναι σε καλή κατάσταση και δεν χρειάζεται παρά μόνο σβάρνισμα και κυλίνδρισμα.

Το δισκοσβάρνισμα, όπου είναι αναγκαίο, γίνεται σε βάθος 8-10cm. Με αυτό ισοπεδώνονται οι ανωμαλίες του εδάφους και ψιλοχωματίζεται η επιφάνεια. Στη συνέχεια ακολουθεί το σβάρνισμα, που αποτελεί την τελευταία φάση προετοιμασίας πριν τη σπορά. Το σβάρνισμα θρυμματίζει καλύτερα τους σβώλους, ισοπεδώνει την επιφάνεια και ξεριζώνει τα μικρά ζιζάνια που φυτρώνουν πριν τη σπορά. Το κυλίνδρισμα που ακολουθεί εφαρμόζεται σε ελαφρά κυρίως, αλλά και σε ορισμένα βαριά εδάφη. Η συμπίεση που δημιουργείται, ανεβάζει την υγρασία στο επιφανειακό στρώμα, όπου θα τοποθετηθεί ο σπόρος, θρυμματίζει τους σβώλους και ισοπεδώνει καλύτερα την επιφάνεια.

➤ Σπορά

Ο σπόρος που θα χρησιμοποιηθεί πρέπει να ανήκει στην κατάλληλη ποικιλία, να είναι γενετικά καθαρός, χωρίς προσμίξεις, υγιής και να έχει υψηλή βλαστικότητα. Τη βλαστικότητα επηρεάζουν η ηλικία του σπόρου, η περίοδος ληθάργου και οι συνθήκες υγρασίας και θερμοκρασίας κατά τη συντήρησή του.

Η εποχή σποράς στο νομό μπορεί να αρχίσει όταν η θερμοκρασία ξεπεράσει τους 15°C. Στο νομό Ηλείας η εποχή αυτή συμπίπτει με το χρονικό διάστημα από 20 Απριλίου έως 20 Μαΐου.

Η σπορά του βαμβακιού γίνεται πλέον με πνευματικές μονόσπερμες σπαρτικές μηχανές, σε γραμμές. Η σπαρτική μηχανή μπορεί να τοποθετεί το σπόρο στο επιθυμητό βάθος, το οποίο διατηρείται σταθερό, εξασφαλίζοντας ομοιομορφία στο φύτευμα. Ταυτόχρονα τοποθετεί κοκκώδες διασυστηματικό εντομοκτόνο και το λίπασμα δίπλα στο σπόρο, πράγμα που σημαίνει οικονομία λιπάσματος, φυτοπροστασία από έντομα εδάφους (π.χ. σιδεροσκώληκες) και φυλλώματος κατά το φύτευμα, μέχρι και τα πρώτα βλαστικά στάδια. Επίσης έχουμε οικονομία σπόρου, ενώ κάποιες σπαρτικές μηχανές έχουν τη δυνατότητα να κάνουν ζιζανιοκτονία σε περιορισμένη λωρίδα εδάφους δίπλα από τη γραμμή. Τέλος, μια σπαρτική μηχανή τεσσάρων σειρών μπορεί να σπείρει περισσότερα από εκατό στρέμματα ημερησίως.

➤ Σκάλισμα

Το σκάλισμα γίνεται ένα μήνα μετά τη σπορά και όταν τα φυτά έχουν αποκτήσει 15 με 20cm και συνήθως γίνονται 1-3 σκαλίσματα. Το πρώτο σκάλισμα γίνεται επιφανειακά για να μην παραχωθούν τα νεαρά φυτά. Με το δεύτερο σκάλισμα γίνεται ελαφρό παράχωμα των φυτών. Με το σκάλισμα πετυχαίνουμε καταστροφή των ζιζανίων και καλύτερο αερισμό των φυτών.

➤ Άρδευση

Επειδή στο νομό ο αριθμός των βροχοπτώσεων είναι αρκετά μεγάλος το χειμώνα, μετά τη σπορά γίνονται μια ή δύο το πολύ αρδεύσεις, ώστε να έχουν ομοιόμορφο και γρήγορο φύτευμα. Το κρίσιμότερο στάδιο όπου χρειάζεται το βαμβάκι καλή άρδευση είναι όταν αρχίζει να ανθίζει. Ο κυριότερος τρόπος άρδευσης είναι με τεχνητή βροχή. Παλαιότερα γινόταν άρδευση με αυλάκια αλλά αυτός ο τρόπος έχει εγκαταλειφθεί πλέον γιατί ο καλλιεργητής απασχολείται περισσότερες ώρες στο χωράφι.

Εικόνα 26: Σκαλιστικό μηχανήμα

➤ Ζιζανιοκτονία

Η καταπολέμηση των ζιζανίων γίνεται πριν τη σπορά με μηχανικά μέσα (φρεζάρισμα, όργωμα). Μετά τη σπορά και πριν το φύτευμα του βαμβακιού κάνουμε χημική καταπολέμηση των ζιζανίων με προφυτρωτικά ζιζανιοκτόνα. Τα κυριότερα ζιζανιοκτόνα που χρησιμοποιούνται είναι το Stop, το Gezagard και το Cobex , τα οποία καταπολεμούν πλατύφυλλα και στενόφυλλα ζιζάνια. Μετά το φύτευμα της καλλιέργειας η χημική καταπολέμηση είναι κάπως περιορισμένη γιατί γίνεται καταπολέμηση μόνο των στενόφυλλων ζιζανίων. Τα κυριότερα μεταφυτρωτικά ζιζανιοκτόνα που χρησιμοποιούνται στη περιοχή μας είναι το Targa και το Fusilade. Εκτός από τα μεταφυτρωτικά ζιζανιοκτόνα, η καταστροφή των ζιζανίων γίνεται με σκάλισμα (με το χέρι ή μηχανικά). Κυριότερα ζιζάνια που συναντάμε είναι από τα πλατύφυλλα η αγριοτοματιά, η λουβουδιά, το βλήτο και η αγριοβαμβακιά, ενώ από τα στενόφυλλα είναι ο βέλιουρας, η αγριάδα και η μουχρίτσα.

➤ Λίπανση

Τα προϊόντα του βαμβακιού (ίνες, λάδι) περιέχουν ελάχιστες ποσότητες ανόργανων στοιχείων. Συγκεκριμένα ο σπόρος και οι ίνες περιέχουν το 33,5% των ανόργανων στοιχείων που χρησιμοποιεί το φυτό (N, P₂O₅, K₂O, Caο). Το υπόλοιπο (66,5%) βρίσκεται στις ρίζες, τα στελέχη, τα φύλλα και τις κάψες και επιστρέφει στο έδαφος με το παράχωμα των υπολειμμάτων της καλλιέργειας. Για την κατασκευή όμως των βλαστικών τμημάτων απαιτούνται αρκετές ποσότητες θρεπτικών στοιχείων.

Στην καλλιέργεια του βαμβακιού γίνεται δύο φορές λίπανση: α) η βασική (την άνοιξη, πριν τη σπορά) κατά την οποία πέφτουν στο έδαφος 50 kg/στρέμμα 11-15-15

και 50 kg/στρέμμα Ferticotton 16-8-8 +2 Mg και β) η επιφανειακή (μετά το τελευταίο σκάλισμα) όπου χρησιμοποιούνται 15-20 kg/στρέμμα νιτρική αμμωνία.

Οι συνολικές ανάγκες σε λίπανση είναι το Άζωτο (N): 10-14 μονάδες/στρέμμα, το Φώσφορος (P): 6-8 μονάδες/στρέμμα, και το Κάλιο (K): 6-8 μονάδες/στρέμμα .

2.5.2 Συγκομιδή

Η συγκομιδή είναι η τελευταία αλλά κρίσιμη εργασία του καλλιεργητή, από την οποία εξαρτάται η τελική απόδοση και η ποιότητα του προϊόντος. Συνίσταται στην απόσπαση του σύσπορου βαμβακιού από τα καρύδια και αποβλέπει στη συλλογή όλης, κατά το δυνατόν, της παραγωγής, στη διατήρηση της καλής ποιότητας και το χαμηλό κόστος. Η κατάσταση της φυτείας (ποικιλία, πρωιμότητα, ομοιομορφία ωρίμανσης, ασθένειες κ.λ.π.) και οι καιρικές συνθήκες επηρεάζουν την έναρξη, τη διάρκεια και το πέρας της συγκομιδής καθώς και το τελικό ποσοτικό και ποιοτικό αποτέλεσμα.

Η συγκομιδή γίνεται όταν συμπληρώσει το βιολογικό του κύκλο, η συνηθέστερη χρονική περίοδος στο νομό Ηλείας είναι από τέλη Σεπτεμβρίου για τις νοτιότερες περιοχές του νομού (π.χ. περιοχή Πύργου), έως μέσα Νοεμβρίου για τις βορειότερες περιοχές καλλιέργειας του (περιοχή Λεχαινών).

Ο επικρατέστερος τρόπος συλλογής είναι με βαμβακοσυλλεκτικές μηχανές. Η μηχανοσυλλογή γίνεται δύο φορές για τον ίδιο αγρό και μια συλλεκτική μηχανή μπορεί, αλλά και πρέπει να εξυπηρετεί έκταση 1.000 στρεμμάτων, για να είναι συμφέρουσα η αγορά της. Οι βαμβακοσυλλεκτικές μηχανές είναι είτε δίσειρες (αριθμός σειρών που συγκομίζουν), είτε τετράσειρες οι οποίες επικρατούν τα τελευταία χρόνια.

Πριν τη συγκομιδή γίνεται αποφύλλωση για να μπορέσουμε να πάρουμε όσο το δυνατόν καλύτερη ποιότητα βαμβακιού. Η αποφύλλωση πετυχαίνεται με ψεκασμό όταν έχει ανοίξει το 50% των καρυδιών. Τα αποφυλλωτικά που χρησιμοποιούνται είναι το Def και το Finish, μερικοί καλλιεργητές χρησιμοποιούν το Gramoxone το οποίο «καίει» τα φύλλα. Το βαμβάκι που συλλέγεται στέλνεται στα εκκοκκιστήρια του Μεσολογγίου, της Λιβαδειάς και της Πρέβεζας.

Εικόνα 27: Συγκομιδή Βαμβακιού

Εικόνα 28: Μηχανική συγκομιδή Βαμβακιού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ- ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ

Τυποποίηση

Στο νομό υπάρχουν αρκετά συσκευαστήρια-τυποποιητήρια. Βρίσκονται κυρίως στα βόρεια του νομού και ασχολούνται κυρίως με τυποποίηση και εμπορία εξαγωγή καρπουζιού, πορτοκαλιού, πατάτας, φράουλας και κηπευτικών.

Το μεγαλύτερο εξαγωγίμο προϊόν της Ηλείας είναι το καρπούζι, το οποίο εξάγεται τυποποιημένο σε ποσοστό 80% κυρίως από 6 μονάδες, οι 3 από τις οποίες βρίσκονται στα Λεχαινά (Agrofruit, fruit-pantazis, ...) και 2 ακόμα στη Γαστούνη (Πανάγαρης, Παναγιωτόπουλος).

Με τη τυποποίηση εσπεριδοειδών ασχολούνται τυποποιητήρια από τα οποία τα 2 σημαντικότερα βρίσκονται στα Λεχαινά (Agrofruit, fruit-pantazis, ...), 3 στη περιοχή της Γαστούνης (Πανάγαρης, Μπίλια, Κατσούπη) και 2 στην περιοχή του Πύργου (Μπαμπαλή, Πανουτσόπουλος), ενώ με τη τυποποίηση πατάτας ασχολούνται πέντε μεγάλα τυποποιητήρια και πάρα πολλά μικρά.

Στο νομό υπάρχουν ακόμα τυποποιητήρια κηπευτικών προϊόντων, με σημαντικότερα αυτά του Π. Πετρόπουλου στα Λεχαινά και της Geoplant στη Βάρδα.

Ένα πολύ σημαντικό προϊόν της Ηλείας είναι η φράουλα η οποία καλλιεργείται στην περιοχή της Βάρδας σε θερμοκήπια (τούνελ), είναι πιστοποιημένη και εξάγεται σ' όλη την Ευρώπη.

Πίνακας 11:Συσκευαστήρια νωπών οπωροκηπευτικών και εσπεριδοειδών

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Πεπές Ιωάννης	Κ.Σαμικό
Πανουτσόπουλος Σπύρος	Ευλοκέρα
Αφοί Βασιλόπουλοι	Αμαλιάδα
Ανδριόπουλος Σωτήρης	Μαραθία
Πετρόπουλος Παντελής	Λεχαινά
Μπίλια Αθανασία	Γαστούνη
Geoplant S.A	Βάρδα
Αφοί Παναγιωτόπουλοι	Ανδραβία
Πανταζής-Φρούτα Α.Ε	Λεχαινά
Πανταζής Βασίλης Α.Β.Ε.Ε	Λεχαινά
Κοκκιάς Α.Ε	Αρετή
Ε.Α.Σ Γαστούνης	Γαστούνη
Αγρ.Σν/σμος Επιταλίου	Επιτάλιο
Αγρ.Σν/σμος Δουνεϊκών	Δουνεϊκά
Ε.Λ.Σ Αμαλιάδας	Αμαλιάδα
Agrogreen S.A	Βάρδα

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Στο νομό υπάρχουν οκτώ οινοποιεία, το σημαντικότερο των οποίων βρίσκεται στο Κορακοχώρι Ηλείας με την επωνυμία "Κτήμα Μερκούρη Α.Ε.". Ακόμα οινοποιεία υπάρχουν στην περιοχή του Πύργου με την επωνυμία "Ε.Α.Σ. Ηλείας-Ολυμπίας" και στο Λαντζόδι του Μπριντζίκη Διονυσίου. Στην περιοχή της Αμαλιάδας βρίσκονται τέσσερα οινοποιεία, εκ των οποίων ένα στη Γαστούνη με την επωνυμία "Ε.Α.Σ. Γαστούνης", ένα στη Σκαφιδιά του Κόκκαλη Χρήστου, ένα στο Παλαιοχώρι με την επωνυμία "Κτήμα Σταυρόπουλου Ο.Ε." και ένα στον Κόροιβο με την επωνυμία "Κυμοθόη ποιοτική οινοποίηση Α.Ε.", το τελευταίο βρίσκεται στην περιοχή της Ζαχάρως και συγκεκριμένα στον Κακόβατο του Ελευθ. Δαφαράνου.

Πίνακας 12: Οινοποιεία στο Ν. Ηλείας

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΙΔΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΕΑΣ ΗΛΕΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	Τ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ -ΠΥΡΓΟΣ	ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ
ΕΑΣ Γ ΑΣΤΟΥΝΗΣ	ΜΑΝΟΥΡΑ 10-ΓΑΣΤΟΥΝΗ	ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ
ΚΥΜΟΘΟΗ-ΠΟΙΟΤ. ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ Α.Ε.	ΚΟΡΟΙΒΟΣ	ΟΧΙ
ΚΤΗΜΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ Α.Ε	ΚΟΡΑΚΟΧΩΡΙ	ΝΑΙ
ΔΑΦΑΡΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘ.	ΚΑΚΟΒΑΤΟΣ	ΟΧΙ
ΜΠΡΙΤΖΙΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	ΛΑΝΤΟΙ	ΝΑΙ
ΚΟΚΚΑΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΚΑΦΙΔΙΑ	ΝΑΙ
ΚΤΗΜΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Ο.Ε	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ	ΝΑΙ

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Μεταποίηση

Η μεταποίηση στο νομό Ηλείας έχει πολύ μεγάλη ιστορία γιατί έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξή του. Ο νομός Ηλείας από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα καλλιεργούσε Κορινθιακή σταφίδα, η οποία εξαγόταν στην υπόλοιπη Ευρώπη μέσω των λιμανιών του Κατακόλου και της Πάτρας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της μεταποιητικής βιομηχανίας της κορινθιακής σταφίδας μετά το 2^ο παγκόσμιο πόλεμο. Αργότερα στη δεκαετία του '60 ένας νέος κλάδος μεταποιητικών βιομηχανιών εμφανίστηκε στο νομό με μεγάλη δυναμική. Το διάστημα εκείνο ο κλάδος της βιομηχανικής τομάτας, ο οποίος δημιούργησε νέες συνθήκες στον κάμπο (Αμαλιάδα, Γαστούνη, Λεχαινά, Ανδραβίδα) όπου

καλλιεργούνται χιλιάδες στρέμματα βιομηχανική τομάτα, σε σημείο κάποια χωριά να καλλιεργούν αποκλειστικά βιομηχανική τομάτα. Σχεδόν παράλληλα άρχισε να αναπτύσσεται η βιομηχανία τουρσιών, στην οποία υπάρχουν μερικές από τις πιο δυναμικές επιχειρήσεις στον ελλαδικό χώρο. Το εργοστάσιο "Olympria S.A." που βρίσκεται στην περιοχή του Λατιφίου ιδιοκτησίας ΑΒ Βασιλόπουλου εκτός από την μεταποίηση τουρσιών ασχολείται με τη τυποποίηση ελαιολάδου και την παραγωγή κονσερβών.

Πίνακας 13: Μεταποιητικές μονάδες στο Ν. Ηλείας

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΠΡΟΙΟΝ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΈΛΑΪΣ" UNILEVER ΑΕ	Βιομηχ. Τομάτα	Γαστούνη
"Κύκνος" ΑΕ	Βιομηχ. Τομάτα	Σαβάλια
ΕΑΣ Γαστούνης	Βιομηχ. Τομάτα	Γαστούνη - Μανουρά 1 Ο
"Κ. Ζαφειρόπουλος-Α. Τομαράς"	Τουρσιά	Τραγανό
"Κωζατ" ΑΕ	Τουρσιά	Τραγανό
Σολωμός Πέτρος	Τουρσιά	Τραγανό
Σολωμού Αμαλία	Τουρσιά	Τραγανό
Σολωμός Διονύσιος	Τουρσιά	Τραγανό
Κυπριώτης Νικόλαος	Τουρσιά	Τραγανό
Κωτσόπουλος Σταύρος	Τουρσιά	Πύργος - Τομπάζη 9
"Αφοί Θεοδόση"	Τουρσιά	Νεοχώρι Κυλλήνης
Ρομποτής Χαρίλαος	Τουρσιά	550 χλμ ΕΟ Πατρών - Πύργου
"Παρασκευόπουλος" ΑΕ	Τουρσιά	Χάβαρι
Αναστασοπούλου Αδαμαντία	Τουρσιά	Χάβαρι
"Olympria S.A."	Τουρσιά	81 ο χλμ ΕΟ Πύργου - Πατρών
"Β,Πανάγαρης - Π. Καριώρης"	Τουρσιά	Γαστούνη
Σταυράκος Ιωάννης;	Τουρσιά	ΕΟ Πύργου - Πατρών Ανδραβίδα
"Ηλιόπουλος" ΑΕ	Κορινθιακή σταφίδα	Αμαλιάδα - Καρακανδά 4
'Αφοί Κοροντζή" ΟΕ	Κορινθιακή σταφίδα	Μαραθιά
ΕΑΣ Ηλείας - Ολυμπίας	Κορινθιακή σταφίδα	Πύργος - Πετροπούλου 4

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ

Αρμοδιότητες τμημάτων

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης είναι η προστασία και η ανάπτυξη της φυτικής και ζωικής παραγωγής, η υποβοήθηση του αγροτικού κόσμου για την βελτίωση των μεθόδων εργασίας και την καλύτερη οργάνωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και ο έλεγχος των γεωργικών βιομηχανιών και προϊόντων.

Η Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης αποτελείται από τα τμήματα και γραφεία με τις αντίστοιχες καθορισμένες αρμοδιότητες .

4.1.1 Τμήμα γεωργικής πολιτικής και στατιστικής

Το τμήμα αυτό αποτελείται από το γραφείο γεωργικής πολιτικής και εξισωτικών αποζημιώσεων και στο γραφείο στατιστικής.

➤ Γραφείο Γεωργικής Πολιτικής και Εξισωτικών Αποζημιώσεων

Οι αρμοδιότητες του γραφείου είναι η εφαρμογή των εκάστοτε λαμβανομένων μέτρων γεωργικής πολιτικής, η αξιολόγηση τους και η εφαρμογή του αντίστοιχου προγράμματος καταβολής των εξισωτικών αποζημιώσεων σε ορεινά και μειονεκτικά δημοτικά διαμερίσματα του νομού.

Το πρόγραμμα των εξισωτικών αποζημιώσεων είναι πρόγραμμα οικονομικών ενισχύσεων στις μειονεκτικές και ορεινές περιοχές (με πενταετή διάρκεια) και συνδυάζεται με τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για όλους τους δικαιούχους οι οποίοι ξεκινούν νέα πενταετία. Ενισχύονται όλες οι καλλιέργειες.

Ο γεωργός δικαιούχος πρέπει να έχει εισοδήματα ατομικά τουλάχιστον κατά 25% του συνολικού του εισοδήματος από απασχόληση στην γεωργική εκμετάλλευση ενώ δεν είναι απαραίτητη η ασφάλιση στον ΟΓΑ ως κύρια ασφάλιση. Σε όλες τις αιτήσεις διενεργείται διοικητικός έλεγχος και την μηχανογραφική επεξεργασία αυτών ακολουθεί εξαγωγή δείγματος επιτόπιου ελέγχου 5% του συνόλου των υποβληθέντων αιτήσεων του νομού.

Οι αιτήσεις από τους ενδιαφερομένους γεωργούς και κτηνοτρόφους γίνονται εντός

των δήμων της μόνιμης κατοικίας έως 30/6 κάθε έτους και διαβιβάζονται στις Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης μέχρι 15/7 του ίδιου έτους.

Πίνακας 14: Μεταποιητικές μονάδες στο Ν. Ηλείας

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΥΡΩ
Ορεινή	Νέος Γεωργός (ΑΡΘΡΟ 8) ΚΑΝ 1257/99	6100
	Νέος Γεωργός	6600
	Κάτοικος Νησ. Αιγαίου	5500
	Λοιποί	5500
Μειονεκτικές και με ειδικά προβλήματα περιοχές	Νέος Γεωργός (ΑΡΘΡΟ 8) ΚΑΝ 1257/99	5500
	Νέος Γεωργός	6100
	Κάτοικος Νησ. Αιγαίου	5000
	Λοιποί	4500

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

➤ Γραφείο Στατιστικής

Οι αρμοδιότητες του είναι η συγκέντρωση και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων και η αξιοποίησή τους μέσω αναλυτικών μηνιαίων δελτίων για τα κυριότερα παραγόμενα προϊόντα του νομού. Τα δελτία αυτά περιλαμβάνουν καλλιεργούμενες εκτάσεις, την πορεία των καλλιεργειών με βάση τις καιρικές συνθήκες και τις τιμές τους.

Στα μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα (τομάτα, τυρί, τουρσί) ετήσιο δελτίο καλλιεργούμενων εκτάσεων και ποσότητας παραγόμενων προϊόντων, ακόμα γίνεται έρευνα δενδροκομική, γαλακτοκομική και ζωικού κεφαλαίου καθώς και δελτίο παραγόμενων κηπευτικών, υπαίθριων και σε θερμοκήπια.

4.1.2 Τμήμα Ο.Σ.Δ.Ε

Οι αρμοδιότητες του τμήματος ΟΣΔΕ είναι η υλοποίηση των κοινοτικών κανονισμών και των αντίστοιχων εφαρμοστικών αποφάσεων κατά κλάδο και προς τις παρεμβάσεις και εισοδηματικές ενισχύσεις του τμήματος εγγυήσεων του FEOGA. Ακόμα παρέχεται ενημέρωση για τους στόχους και την διαδικασία εφαρμογής των διαφόρων κανονισμών, γίνονται συσκέψεις κάθε φορά που αρχίζει ο επιτόπιος

έλεγχος για κάθε προϊόν ενώ σε τακτά χρονικά διαστήματα γίνεται ενημέρωση για την πορεία των ελέγχων.

Μια ακόμα αρμοδιότητα του τμήματος είναι η συγκέντρωση - ταξινόμηση κατανομή στις επιτροπές των αιτήσεων των παραγωγών. Οι παραγωγοί συντάσσουν τις αιτήσεις τους στις Ενώσεις του νομού. Οι αιτήσεις αυτές γίνονται μια φορά τον χρόνο και περιλαμβάνουν όλα τα προϊόντα (πρόβατα - βοοειδή - ελιές - αμπέλια - αροτριαίες καλλιέργειες - κηπευτικά - εσπεριδοειδή μεταποίησης - βιομηχανική τομάτα - βαμβάκι - ρύζι - αγρανάπαυση - δενδρώδη δασικά φυτά (καρυδιές, μουριές, καστανιές, λεύκες, χαρουπιές), κατατίθενται στις Διευθύνσεις όπου και συνεχίζεται η διαδικασία. Οι επιτροπές που συστήνονται αποτελούνται από έναν γεωπόνο, που είναι ο πρόεδρος της επιτροπής, ένα διοικητικό υπάλληλο και έναν τοπογράφο.

Επίσης ο διοικητικός έλεγχος και η στατιστική επεξεργασία πραγματοποιείται από ένα διοικητικό υπάλληλο, ενώ ο επιτόπιος έλεγχος πραγματοποιείται από ένα γεωπόνο ή τεχνολόγο σε δείγμα που καθορίζεται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Το δείγμα είναι δύο ειδών: το κανονικό που περιλαμβάνει τους επικίνδυνους παραγωγούς και το πρόσθετο που μπορεί να είναι ακόμα και καταγγελίες. Δείγμα υπάρχει σε όλα τα προϊόντα, δηλαδή και στα πρόβατα και στα βοοειδή. Ακόμα στις αρμοδιότητες του τμήματος είναι ο

έλεγχος καταστάσεων, η αναγνώριση δαπανών που βαραίνουν τον ειδικό λογαριασμό εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων, όπως και ο έλεγχος ενστάσεων. Οι παραγωγοί που είναι απορριπτόμενοι μετά τον επιτόπιο έλεγχο έχουν το δικαίωμα να κάνουν ένσταση επί της απόφασης της επιτροπής. Οι ενστάσεις εξετάζονται από επιτροπή που αποτελείται από προϊσταμένους, τέλος ο καταλογισμός αχρεωστήτων καταβληθέντων ποσών, στην περίπτωση αυτή είναι οι επιστροφές των παραγωγών που έχουν οφειλές προς το κράτος.

➤ Γραφείο Ολοκληρωμένου Συστήματος Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής

Οι αρμοδιότητες του είναι οι οικονομικές ενισχύσεις στον τομέα των σιτηρών,

ελαιούχων σπόρων, πρωτεϊνούχων προϊόντων αγρανάπαυσης κ.λ.π .

4.1.3 Τμήμα δενδρωδών και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι η υλοποίηση των κοινοτικών κανονισμών και

των αντίστοιχων εφαρμοστικών αποφάσεων κατά κλάδο και προς τις παρεμβάσεις και εισοδηματικές ενισχύσεις του τμήματος εγγυήσεων του FEOGA, η ενημέρωση στους στόχους και την διαδικασία εφαρμογής των διαφόρων κανονισμών, η συγκέντρωση - ταξινόμηση κατανομή στις επιτροπές των αιτήσεων των παραγωγών.

Οι επιτροπές που συστήνονται αποτελούνται από έναν γεωπόνο, που είναι ο πρόεδρος της επιτροπής, ένα διοικητικό και έναν τοπογράφο, ακόμα ο διοικητικός έλεγχος, η στατιστική επεξεργασία, ο επιτόπιος έλεγχος, ο έλεγχος καταστάσεων, αναγνώριση δαπανών που βαραίνουν τον ειδικό λογαριασμό εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων.

Επίσης ο έλεγχος ενστάσεων και ο καταλογισμός αχρεωστήτων καταβληθέντων ποσών, στην περίπτωση αυτή είναι οι επιστροφές των παραγωγών που έχουν οφειλές προς το κράτος .

Το τμήμα δενδρωδών και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων εμπεριέχει και το γραφείο Ενισχύσεων Δενδροκομικών Καλλιεργειών, και το γραφείο Ενισχύσεων Μεταποιημένων Προϊόντων

4.1.4 Τμήμα παραγωγής

Το τμήμα παραγωγής αποτελείται από τα γραφεία Κηπευτικών-Ανθοκομικών, το γραφείο Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας, το γραφείο Αμπελουργίας-Δενδροκομίας που είναι υπεύθυνο για την χορήγηση αδειών ανασύστασης σταφίδας και αμπέλου και τέλος το γραφείο Ζωικής Παράγωγης.

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι: α) η χορήγηση αδείας λειτουργίας φυτωριακής επιχείρησης και αδεία εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού για φυτωριακές επιχειρήσεις, β) η διαπίστωση της καταλληλότητας έκτασης παραχωρούμενης για την ίδρυση Κρατικών κτημάτων, γ) ο καθορισμός Κέντρων συγκέντρωσης γεωργικών προϊόντων και δ) η έκδοση αδειών λειτουργίας των κέντρων διαλογής και συσκευασίας Εσπεριδοειδών, ε) η ρύθμιση διαφόρων θεμάτων φυτικής παραγωγής (όπως η χορήγηση αδειών μεταφοράς οίνων διακαιουμένων και πιστοποιητικών προέλευσης, στ) χορήγηση αδειών ανασύστασης σταφίδας, ζ) έγκριση των πρακτικών οικείων επιτροπών διαπίστωσης αλλοιωμένων προϊόν ή καταστροφή τους και η) η έκδοση αδειών εισαγωγής ή παραγωγής και πώληση βαμβακόσπορου.

➤ Γραφείο Ζωικής Παραγωγής

Οι αρμοδιότητες του γραφείου είναι: α) η μέριμνα για την ανάπτυξη του ζωικού

κεφαλαίου (όπως ζωοτεχνικές προδιαγραφές για χρησιμοποίηση αρρένων ζώων αναπαραγωγής, β) ο καθορισμός υποχρεώσεων και δικαιωμάτων ιδιοκτητών αναγνωρισμένων ζώων), γ) η βελτίωση και παραγωγή των μονόπλων ζώων και η ρύθμιση σχετικών θεμάτων, δ) η οργάνωση των κτηνοτρόφων και των γεωργοκτηνοτρόφων σε συλλόγους και συνεταιρισμούς και η τεχνική καθοδήγηση τους, καθώς και ε) η παρακολούθηση και υποστήριξη κάθε τοπικής οργάνωσης που σκοπεύει στην ανάπτυξη των αγροτικών ζώων και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Ακόμη στ) η ρύθμιση θεμάτων δρομώνων ίππων και ίππων άθλησης (όπως άδεια ίδρυσης ιπποφορβείων, ζ) άδεια εξαγωγής ίππων, η) έγκριση διενέργειας ιππικών εκθέσεων και διαγωνισμών), θ) η χορήγηση βεβαίωσης για τη χορήγηση αδειών ανέργεσης κτηνοτροφικών κτισμάτων και τέλος ι) η χορήγηση μελισσοκομικού βιβλιαρίου και η παρακολούθηση του προγράμματος Αντικατάστασης Κυψελών και Καταπολέμησης Βαρροϊκής Ακαρίωσης.

4.1.5 Τμήμα Γεωργικής Ανάπτυξης και Εφαρμογών

Το τμήμα γεωργικής ανάπτυξης και εφαρμογών αποτελείται από το γραφείο Ενημέρωσης, από το γραφείο RICA και ΚΟΠΑΠ, από το γραφείο Συνεργατισμού και Ομάδων Παραγωγών και τέλος από το γραφείο Αγροτικής-Οικιακής Οικονομίας.

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι η διάδοση στον αγροτικό πληθυσμό με κατάλληλες μεθόδους και εκπαιδευτικά προγράμματα, των αναγκαίων γνώσεων για την εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων εργασίας, την καλύτερη οργάνωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την υποβοήθηση της συνεργασίας και της ομαδικής δράσης, για την αντιμετώπιση των τεχνικών, οικονομικών και διαρθρωτικών προβλημάτων των εκμεταλλεύσεων, στα πλαίσια του νομαρχιακού προγράμματος γεωργικής ανάπτυξης.

Η λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την ανάπτυξη και προστασία της δυτικής και ζωικής παραγωγής προς επίτευξη του προγράμματος γεωργικής ανάπτυξης και τέλος η χορήγηση οικονομικών ενισχύσεων με βάση τα σχέδια βελτίωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

➤ Γραφείο Ενημέρωσης

Οι αρμοδιότητες του γραφείου είναι η ενημέρωση αγροτικού πληθυσμού σε επιστημονικά τεχνικά γεωργικά θέματα, σε θέματα αγροτικής πολιτικής σε όλα τα

επίπεδα και σε θέματα αξιοποίησης κοινοτικών και εθνικών προγραμμάτων στον αγροτικό τομέα, στην οργάνωση βραχυχρόνιων εκπαιδεύσεων για ειδικά θέματα καθώς και εκπαιδεύσεων που απορρέουν από τα κοινοτικά προγράμματα και στην οργάνωση μακροχρόνιων εκπαιδεύσεων στα πλαίσια κοινοτικής και εθνικής πολιτικής.

➤ Γραφείο RICA και ΚΟΠΑΠ

Οι αρμοδιότητές του είναι η εφαρμογή των αντίστοιχων προγραμμάτων και η αξιολόγηση των συντελεστών παραγωγής.

➤ Γραφείο Συνεργατισμού και Ομάδων Παραγωγών

Οι αρμοδιότητες του γραφείου είναι η ενημέρωση για θέματα συνεργατισμού και προώθηση αυτών και η ενημέρωση και υποβοήθηση οργάνωσης ομάδων παραγωγών.

➤ Γραφείο Αγροτικής-Οικιακής Οικονομίας

Οι αρμοδιότητές του είναι η εκπαίδευση αγροτικού πληθυσμού σε θέματα αγροτικής οικιακής οικονομίας.

4.1.6 Τμήμα φυτοπροστασίας

Το τμήμα Φυτοπροστασίας αποτελείται από το γραφείο Φυτοϋγειονομικού Σταθμού Έλεγχου Φυτών και Φυτικών Προϊόντων και από το γραφείο Απεντομωτήριο Κατακόλου.

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι η χορήγηση αδείας ίδρυσης απολυμαντικών και απεντομωτικών εγκαταστάσεων και ο έλεγχος της λειτουργίας τους. Στο νομό υπάρχει ένα κρατικό απεντομωτήριο στο Κατάκολο.

Η (προσωρινή ή οριστική) αφαίρεση αδείας εμπορίας και αποθήκευσης γεωργικών φαρμάκων, η επιβολή σχετικών προστίμων και η χορήγηση αδείας εμπορίας φυτοφαρμάκων από Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών. Η δυνατότητα πώλησης αγροτικών φαρμάκων και σκευασμάτων από καταστήματα είναι ευθύνη του τμήματος φυτοπροστασίας, η καταπολέμηση των αρουραίων και ακριδών σε συνεργασία με τους Δήμους. Οι δήμοι σε συνεργασία με τους προέδρους των τοπικών συμβουλίων εφόσον διαπιστώσουν κάποια προβλήματα με αρουραίους ή ακρίδες στην περιοχή τους, τότε ζητούν από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση την χορήγηση των κατάλληλων φαρμάκων για την καταπολέμηση τους.

Η έκδοση αγρονομικών διατάξεων για την βελτίωση της ελαιοπαραγωγής, ο έλεγχος της παρασκευής βρώσιμων ελαίων, η δακοκτονία και η ρύθμιση σχετικών θεμάτων.

Η διενέργεια φυτοϋγειονομικού ελέγχου, η παροχή οδηγιών προστασίας των φυτών από εντομολογικές, μυκητολογικές και ιολογικές προσβολές.

Το Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου της Πάτρας εκδίδει σε τακτά χρονικά διαστήματα τις Γεωργικές Προειδοποιήσεις, είναι ένα έντυπο που ενημερώνει τους παραγωγούς και τους γεωπόνους για την εποχή και τον τρόπο καταπολέμησης ασθενειών που εμφανίζονται στον νομό σε διάφορα αγροτικά προϊόντα. Σε κάποιες περιπτώσεις αυτές οι ενημερώσεις αναφέρονται και σε θέματα ιολογικών προσβολών σε φυτώρια και πολλαπλασιαστικό υλικό και είναι απαραίτητη η συνεργασία με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Το Κέντρο επίσης ενημερώνει και για τις αποσύρσεις ορισμένων σκευασμάτων από την κυκλοφορία., παροχή οδηγιών σε θέματα θρέψης των φυτών, αντίδρασης τοξικότητας στα χημικά κ.λ.π .

Σύνδεση και συνεργασία με τμήμα τεχνικής στήριξης για διάδοση των πορισμάτων ερευνητικών και εργαστηριακών δεδομένων στο πεδίο της φυτοπροστασίας, η διενέργεια ερευνητικών προγραμμάτων από εταιρείες στον νομό γίνεται σε συνεργασία με το γραφείο φυτοπροστασίας.

Η εποπτεία δακοκτονίας είναι υπεύθυνη για την καταπολέμηση του δάκου της ελιάς και πραγματοποιείται κάθε χρόνο στο διάστημα από 30/6 έως 30/10. Στο διάστημα αυτό γίνονται προσλήψεις εποχικού προσωπικού γεωπόνων που ονομάζονται τομεάρχες. Οι γεωπόνοι αυτοί για το διάστημα της καταπολέμησης του δάκου είναι υπεύθυνοι για τον έλεγχο των συνεργειών ψεκασμού, των επιβλεπόντων και των παγιδοθετών. Οι μόνιμοι γεωπόνοι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που εκτελούν χρέη εποπτών, ελέγχουν όλη την διαδικασία.

Ο Φυτοϋγειονομικός έλεγχος γεωργικών προϊόντων και εφαρμογή νέας πολιτικής στον τομέα αυτό στην βάση σύγχρονων αναγκών αλλά και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αντικειμενικό στόχο την προστασία και την υγεία των καταναλωτών, η επιτροπή που έχει συσταθεί στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση για το θέμα αυτό πραγματοποιεί δειγματοληψίες κάθε μήνα. Κάθε χρόνο σε συνεργασία με το εργαστήριο της Πάτρας σχεδιάζεται ένα πλάνο για το είδος των ελεγχόμενων προϊόντων και την εποχή που θα ελεγχθούν για κάθε νομό της δικαιοδοσίας του εργαστηρίου. Τα προϊόντα που ελέγχονται αποστέλλονται στο εργαστήριο της Πάτρας όπου και γίνονται αναλύσεις για υπολείμματα φυτοφαρμάκων. Τα

αποτελέσματα κοινοποιούνται στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και στον ενδιαφερόμενο και ανάλογα με την περίπτωση γίνονται συστάσεις ή επιβάλλονται κυρώσεις.

Γραφείο Φυτοϋγειονομικού Σταθμού Ελέγχου Φυτών και Φυτικών Προϊόντων

Αρμοδιότητά του είναι ο έλεγχος των φυτών και των φυτικών προϊόντων που εισάγονται στο λιμάνι του Κατακόλου.

➤ Απεντομωτήριο Κατακόλου

Αρμοδιότητά του είναι η εποπτεία λειτουργίας του απεντομωτηρίου Κατακόλου.

4.1.7 Τμήμα μεταποίησης, τυποποίησης και ποιοτικού έλεγχου προϊόντων

Το ανώτερο τμήμα περιλαμβάνει το γραφείο Ποιοτικού Ελέγχου Νωπών Προϊόντων και το γραφείο Ποιοτικού Έλεγχου Μεταποιημένων Προϊόντων.

➤ Γραφείο Ποιοτικού Ελέγχου Νωπών Προϊόντων

Ο νομός Ηλείας είναι κυρίως αγροτικός νομός που παράγει πολλά αγροτικά προϊόντα που εξάγονται σε χώρες της Ε.Ε. αλλά και σε τρίτες χώρες Ευρωπαϊκές και μη. Τα προϊόντα αυτά παράγονται κυρίως στον κάμπο από τον Πύργο μέχρι την Βάρδα και είναι υπαίθρια αλλά και θερμοκηπίου. Το καρπούζι, τα εσπεριδοειδή και οι φράουλες είναι τα πιο κύρια ακολουθούμενα από τα κηπευτικά (κολοκύθια, σέλινο, σπαράγγι, μαϊντανός), τις πατάτες και τα πεπόνια. Στο κάθε φορτίο γίνεται ποιοτικός έλεγχος από γεωπόνους της υπηρεσίας, οι οποίοι ελέγχουν την ωριμότητα, την εμφάνιση, τις ασθένειες, τα χτυπήματα από χαλάζι και γενικά βάση τυποποίησης την τήρηση των προδιαγραφών. Με το πέρας των ελέγχων εκδίδεται πιστοποιητικό καταλληλότητας για εξαγωγή και πιστοποιητικό φυτοϋγειονομικού ελέγχου για τις τρίτες χώρες

Οι εξαγωγές του νομού στα κύρια εξαγωγίμα προϊόντα αναφέρονται στους παρακάτω πίνακες 15,16,17,18,19,20,21,22 για το 2009.

Πίνακας 15: Εξαγωγή καρπουζιού για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)	ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΙΤΑΛΙΑ	62272,1	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1426,7
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	23182,5	ΣΕΡΒΙΑ	2188,6
ΑΓΓΛΙΑ	3522,3	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	9416,1
ΒΕΛΓΙΟ	1214	ΒΟΥΓΛΑΡΙΑ	4428,2
ΤΣΕΧΙΑ	4926,2	FYROM	3488,9
ΓΑΛΛΙΑ	1762,6	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1264,9
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1574	ΑΛΒΑΝΙΑ	320,6
ΔΑΝΙΑ	254	ΒΟΣΝΙΑ	1354,1
ΠΟΛΩΝΙΑ	5722,3	ΕΛΒΕΤΙΑ	2056
ΚΡΟΑΤΙΑ	1826,4	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1120,3
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	956,7	ΕΣΘΟΝΙΑ	42,3
ΣΟΥΗΔΙΑ	1328,1	ΛΕΤΟΝΙΑ	65,7
ΑΥΣΤΡΙΑ	784,8	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	184,2
ΣΥΝΟΛΟ : 135.550 ΤΟΝΟΥΣ			

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 16: Εξαγωγή πορτοκαλιού για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)	ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	522,2	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	998,7
ΙΤΑΛΙΑ	1511,9	ΣΟΥΗΔΙΑ	2878,4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5413,1	ΚΡΟΑΤΙΑ	498
ΠΟΛΩΝΙΑ	3050,3	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	180,4
ΤΣΕΧΙΑ	1921,7	ΦΥΡΟΜ	126,2
ΔΑΝΙΑ	1206,7	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	2755,8
ΑΓΓΛΙΑ	60,5	ΑΥΣΤΡΙΑ	506,6
ΓΑΛΛΙΑ	154	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	121,5
ΑΛΒΑΝΙΑ	75,9	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1025,4
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	488,6	ΣΕΡΒΙΑ	334
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	154,9	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	68,3
ΣΥΝΟΛΟ: 24.053,1 ΤΟΝΟΥΣ			

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 16: Εξαγωγή μανταρινιών για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)	ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	309,6	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	557,1
ΙΤΑΛΙΑ	164,8	ΚΡΟΑΤΙΑ	125,1
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1013,1	ΦΥΡΟΜ	72,1
ΔΑΝΙΑ	59,1	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	616,5
ΠΟΛΩΝΙΑ	1119,1	ΑΥΣΤΡΙΑ	350,3
ΤΣΕΧΙΑ	850	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	413,7
ΕΛΒΕΤΙΑ	20,1	ΣΕΡΒΙΑ	10,2
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	6,4		
ΣΥΝΟΛΟ: 5.687,2 ΤΟΝΟΥΣ			

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 17: Εξαγωγή λεμονιών για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΙΤΑΛΙΑ	16,2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	8,1
ΣΥΝΟΛΟ:24,3 ΤΟΝΟΥΣ	

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 18: Εξαγωγή γκρέιπ-φρουτ για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	17,1
ΣΕΡΒΙΑ	8,1
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	5,0
ΣΥΝΟΛΟ:30,2 ΤΟΝΟΥΣ	

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 19: Εξαγωγή πατάτας για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	284
ΠΟΛΩΝΙΑ	1445
ΑΛΒΑΝΙΑ	10
ΣΥΝΟΛΟ:1739 ΤΟΝΟΥΣ	

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 20: Εξαγωγή γλυκού καλαμποκιού για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	100
ΑΓΓΛΙΑ	140
ΓΑΛΛΙΑ	100
ΣΥΝΟΛΟ:340ΤΟΝΟΥΣ	

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 21: Εξαγωγή πράσινης σαλάτας για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	346,1
ΣΥΝΟΛΟ: 346,1 ΤΟΝΟΥΣ	

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Πίνακας 22: Εξαγωγή φράουλας για το έτος 2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (σε τόνους)
ΙΤΑΛΙΑ	63,1
ΤΣΕΧΙΑ	90,1
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	21,0
ΠΟΛΩΝΙΑ	46,6
ΕΛΒΕΤΙΑ	220,4
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	60,2
ΑΥΣΤΡΙΑ	22,3
ΡΩΣΣΙΑ	103
ΣΥΝΟΛΟ:664,8ΤΟΝΟΥΣ	

Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

➤ Γραφείο Ποιοτικού Ελέγχου Μεταποιημένων Προϊόντων

Οι αρμοδιότητες του είναι η διενέργεια ποιοτικού ελέγχου και ο τεχνολογικός έλεγχος των γεωργικών βιομηχανιών, των φυτικών και ζωικών προϊόντων. Στο νομό υπάρχουν αρκετές αγροτικές βιομηχανίες.

Ακόμα ο ποιοτικός έλεγχος εξαγομένων γεωργικών προϊόντων και η χορήγηση σχετικών πιστοποιητικών. Τα εξαγώγιμα μεταποιημένα προϊόντα είναι σταφίδες, κρασί εμφιαλωμένο (βιολογικό και συμβατικό), τουρσιά και προϊόντα ντομάτας (πελτές αποφλοιωμένο).

4.1.8 Τμήμα βιολογικών προϊόντων και ολοκληρωμένης διαχείρισης

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι η ανάπτυξη και προώθηση του βιολογικού τρόπου καλλιέργειας και του βιολογικού τρόπου εκτροφής ζώων, η μέριμνα για την παροχή τεχνικής και επιστημονικής στήριξης στους αγρότες του νομού και η συμμετοχή σε δίκτυα βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, και η συνεχής επαφή με φορείς σχετικούς με το αντικείμενο (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Ιδρύματα, Διεθνείς Φορείς) με στόχο την κατάρτιση των επιστημόνων αλλά και την προώθηση των γνώσεων προς τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς. Ακόμα η προώθηση τρόπων διαχείρισης των οικοσυστημάτων σύμφωνα με το σύστημα της αειφόρου ανάπτυξης και για αυτό το λόγο η προώθηση του συστήματος της ολοκληρωμένης διαχείρισης των καλλιεργειών.

Στόχος της βιολογικής γεωργίας είναι η αειφορική διαχείριση της γεωργικής γης και η παραγωγή προϊόντων ποιότητας. Επιμέρους στόχοι είναι η μείωση της ρύπανσης που προκαλεί η γεωργία, η διατήρηση της βιοποικιλότητας των οικοσυστημάτων, η αειφορική διαχείριση των εδαφικών πόρων και η βελτίωση των μέτρων προστασίας της υγείας των γεωργών.

➤ Γραφείο Βιολογικών Προϊόντων

Οι αρμοδιότητές του είναι η εφαρμογή των ευρωπαϊκών κανονισμών και των σχετικών εφαρμοστικών αποφάσεων σχετικά με θέματα βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, η πραγματοποίηση διοικητικών ελέγχων, επιτόπιων ελέγχων, ελέγχου καταστάσεων, στατιστική επεξεργασία των φακέλων που υποβάλλονται για ενίσχυση, η συμμετοχή σε εκθέσεις και συνέδρια με σκοπό την προώθηση και προβολή των παραγόμενων βιολογικών προϊόντων του νομού.

➤ Γραφείο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Καλλιεργειών

Οι αρμοδιότητες του είναι η εφαρμογή των αρχών και των μεθόδων της ολοκληρωμένης διαχείρισης των εχθρών και ασθενειών στις καλλιέργειες, η αξιολόγηση και η εισήγηση για τη χρηματοδότηση των υποβαλλόμενων επενδυτικών σχεδίων, η παρακολούθηση, πιστοποίηση και παραλαβή των πραγματοποιούμενων επενδύσεων στα πλαίσια των εγκεκριμένων επενδυτικών προγραμμάτων.

4.1.9 Τμήμα επενδύσεων

Το τμήμα επενδύσεων περιλαμβάνει το γραφείο επενδύσεων αγροτικών εκμεταλλεύσεων και μεταποιητικών μονάδων, το γραφείο μητρώου αγροτών και αγροτικών εκμεταλλεύσεων και το γραφείο νέων αγροτών.

➤ Γραφείο επενδύσεων αγροτικών εκμεταλλεύσεων και μεταποιητικών μονάδων

Οι αρμοδιότητές του είναι η ενημέρωση του αγροτικού πληθυσμού, για τις δυνατότητες επενδύσεων που παρέχουν τα εθνικά και κοινοτικά επενδυτικά προγράμματα και η αξιολόγηση και η εισήγηση για τη χρηματοδότηση των υποβαλλόμενων επενδυτικών προγραμμάτων.

➤ Γραφείο νέων γεωργών

Αρμοδιότητα του είναι η ενημέρωση για την εφαρμογή του προγράμματος νέων γεωργών.

Το καθεστώς πριμοδότησης πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών παρέχει οικονομικά κίνητρα που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών που δεν έχουν υπερβεί το 40^ο έτος της ηλικίας τους. Στόχος των παραχωμένων κινήτρων είναι η ανανέωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού σε συνδυασμό με την βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και της λειτουργίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ως παραγωγικών μονάδων.

Δικαιούχοι δύνανται να κριθούν νέοι και νέες υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις. Και εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις (KAN 1257/99).

Εγκαθίστανται για πρώτη φορά σε δική τους γεωργική εκμετάλλευση ως γεωργοί και αρχηγοί αυτής, ακόμα πρέπει να είναι ενήλικες και η ημερομηνία της πρώτης τους εγκατάστασης δεν πρέπει να υπερβεί το 40^ο έτος της ηλικίας τους, να κατοικούν μόνιμα σε δημοτικό ή κοινοτικό διαμέρισμα το οποίο δεν έχει πληθυσμό άνω των

50.000 κατοίκων, τέλος η γεωργική τους εκμετάλλευση πρέπει να πληροί κάποιες προϋποθέσεις οι οποίες είναι:

- i. Να ευρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του τόπου μονίμου κατοικίας.
- ii. Να έχει ελάχιστο μέγεθος αυτό της μικρής γεωργικής εκμετάλλευσης.
- iii. Τα αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης να είναι: ιδιόκτητα, μισθωμένα με δεκαετή τουλάχιστον μίσθωση ή συνδυασμός των ανωτέρω.

Αν τα αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης προέρχονται από μίσθωση, τότε ο εκμισθωτής πρέπει να είναι ενεργός γεωργός, ακόμα το υπόλοιπο τμήμα της εκμετάλλευσης που μένει, αν αποτελεί βιώσιμη εκμετάλλευση σύμφωνα με τα κριτήρια οικονομικής βιωσιμότητας.

Αν ο εκμισθωτής δεν είναι γεωργός και είναι συγγενής μέχρι δευτέρου βαθμού συγγενείας τότε θα πρέπει το τμήμα της εκμετάλλευσης που ενοικιάζεται να πληροί τα κριτήρια της οικονομικής βιωσιμότητας, είτε ως αυτοτελής εκμετάλλευση είτε ως συμπλήρωμα της υπάρχουσας εκμετάλλευσης στην κατοχή του υποψηφίου.

Επίσης το ζωικό κεφάλαιο της εκμετάλλευσης πρέπει να είναι ιδιόκτητο και τέλος πρέπει να υπάρχει έλεγχος σχεδίου δράσης και η παρακολούθηση υλοποίησης του προγράμματος των νέων γεωργών.

4.1.10 Τμήμα εποικισμού-αναδασμού

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι η αγροτική και κτηνοτροφική αποκατάσταση, η παραχώρηση εκτάσεων σε κρατικές υπηρεσίες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, οργανισμούς του δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, οργανισμούς του δημοσίου τομέα, ιδρύματα ή σωματεία που εκπληρώνουν κοινωφελείς σκοπούς και σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα για την ίδρυση ή επέκταση επαρχιακών βιομηχανιών ή βιοτεχνιών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, η παραχώρηση αυθαίρετα κατεχόμενων εκτάσεων, η εκμίσθωση κοινόχρηστων και διαθέσιμων εκτάσεων, η εκποίηση κοινόχρηστων και διαθέσιμων εποικιστικών εκτάσεων, η ανταλλαγή εποικιστικών εκτάσεων με απαλλοτριωθείσες λόγω δημόσιας ωφέλειας, η μεταβίβαση εκτάσεων στους Ο.Τ.Α, η προστασία εκτάσεων από αυθαίρετες καταλήψεις, η έκδοση, διόρθωση, ακύρωση τίτλων κυριότητας, η χορήγηση άδειας για εκποίηση εκτάσεων, η αναδιανομή της γης και η μεγέθυνση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η έγκριση διενέργειας υποχρεωτικού αναδασμού σε περιπτώσεις εγγειοβελτιωτικών έργων.

4.1.11 Τμήμα αλιείας

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι η συγκέντρωση και τήρηση στοιχείων, η μελέτη των αλιευτικών θεμάτων, η αντιμετώπιση των προβλημάτων και λήψη μέτρων για την προστασία και ανάπτυξη της αλιείας, η παρακολούθηση της ρύπανσης και της μόλυνσης του υδάτινου περιβάλλοντος και η εισήγηση λήψης μέτρων για την προστασία του υδρόβιου πλούτου, η διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των ιχθυοτρόφων υδάτων καθώς και η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας η εποπτεία των ιχθυοσκάλων και η ρύθμιση θεμάτων διοίκησης και διαχείρισής τους, η έγκριση για τη χορήγηση από τις αρμόδιες, αδειών αλιείας ή απογαλιείας και αδειών απόπλου για τη διενέργεια αλιείας στα διεθνή ύδατα, η ιχθυοτροφική αξιοποίηση των μη εκμεταλλεύσιμων τελμάτων ή άγονων εκτάσεων, η χορήγηση οικονομικών ενισχύσεων από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους στους αλιείς και η έγκριση και τροποποίηση καταστατικών αλιευτικών συνεταιρισμών και η παροχή σ' αυτούς τεχνικών οδηγιών.

4.1.12 Τμήμα γραμματείας, διοικητικών και οικονομικών θεμάτων

Οι αρμοδιότητες του είναι η διακίνηση και πρωτοκόλληση της εισερχόμενης αλληλογραφίας, η αντιγραφή, η επικύρωση και διεκπεραίωση των εξερχόμενων εγγράφων, η οργάνωση, ταξινόμηση, τήρηση και εκκαθάριση του αρχείου, η επικύρωση αντιγράφων των εγγράφων ή δικαιολογητικών που τηρείται στο αρχείο καθώς και θεώρηση των φωτοαντιγράφων και τα θέματα προϋπολογισμού, παρακολούθησης, διάθεσης των πιστώσεων και των δαπανών και προμηθειών.

4.2 Δυναμικότητα Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ηλείας

Οι θέσεις του προσωπικού της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης περιλαμβάνουν Εκατό υπαλλήλους κατηγορίας Π.Ε κλάδου Γεωπόνων, εννέα υπαλλήλους κατηγορίας Π.Ε κλάδου Διοικητικού ή και οικονομικού, έναν υπάλληλο κατηγορίας Π.Ε κλάδου Πληροφορικής, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Π.Ε κλάδου Αγροτικής οικιακής οικονομίας, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Π.Ε κλάδου Αγροτικής ανάπτυξης, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Π.Ε κλάδου Ιχθυολόγων δέκα υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Φυτικής Παραγωγής, τέσσερις υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου

Ζωικής Παραγωγής, τρεις υπαλλήλους κατηγορία Τ.Ε κλάδου Θερμοκηπίων δύο υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Ανθοκομίας, τρεις υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Τεχνολογίας Τροφίμων, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Τεχνολογίας βιολογίας, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Ιχθυοκομίας-Αλιείας, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Οίνου Ποτών, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Διοικητικού-Λογιστικού, δύο υπαλλήλους κατηγορίας Τ.Ε κλάδου Προσωπικού Η/Υ, Σαράντα υπαλλήλους κατηγορίας Δ.Ε κλάδου Διοικητικού-Λογιστικού ή Διοικητικών Γραμματέων, έναν υπάλληλο κατηγορίας Δ.Ε κλάδου Δακτυλογράφων-Στενογράφων και πέντε υπαλλήλους κατηγορίας Δ.Ε του κλάδου Επιμελητών.

Επίσης υπάρχουν κέντρα γεωργικής ανάπτυξης λειτουργούν ως αποκεντρωμένες μονάδες της Διεύθυνσης με τις σχετικές αρμοδιότητες των παραπάνω τμημάτων και έχουν επίσης την εποπτεία και των συντονισμό των γραφείων που ανήκουν σ' αυτά. Τα αποκεντρωμένα γραφεία είναι στο Πύργο, στην Αμαλιάδα, στα Κρέστενα ,στη Ζαχάρω, στο Πελοπίο, στα Λεχαινά και στη Γαστούνη.

Τέλος της διεύθυνσης προϊστάται της κατηγορίας Π.Ε του κλάδου Γεωπόνων.

Των τμημάτων γεωργικής πολιτικής και στατιστικής, γεωργικής ανάπτυξης και εφαρμογών και επενδύσεων προϊστάται υπάλληλοι του κλάδου Π.Ε γεωπόνων ή του Κλάδου Π.Ε αγροτικής ανάπτυξης, στα τμήματα του Ο.Σ.Δ.Ε., δένδροκομικών και μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων, παραγωγής, φυτοπροστασίας, μεταποίησης-τυποποίησης και ποιοτικού ελέγχου, προϊόντων, βιολογικών προϊόντων και ολοκληρωμένης διαχείρισης και των κέντρων γεωργικής ανάπτυξης προϊστάται υπάλληλοι του κλάδου Π.Ε Γεωπόνων, στο τμήμα του εποικισμού-αναδασμού προϊστάται υπάλληλος του κλάδου Π.Ε Γεωπόνων, στο τμήμα της αλιείας προϊστάται υπάλληλος του κλάδου Π.Ε ιχθυολόγων και ελλείπει αυτού υπάλληλος κλάδου Τ.Ε Ιχθυοκομίας Αλιείας, ακόμα στο τμήμα της γραμματείας προϊστάται υπάλληλος του κλάδου Π.Ε διοικητικού ή και οικονομικού ή Τ.Ε διοικητικού λογιστικού και ελλείπει αυτών υπάλληλος κλάδου Δ.Ε διοικητικού λογιστικού και ελλείπει αυτών υπάλληλος κλάδου Δ.Ε διοικητικού λογιστικού ή διοικητικών γραμματέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ο νομός Ηλείας είναι κατά κύριο λόγο αγροτική περιοχή καθώς στους είκοσι δήμους του, ένα μεγάλο ποσοστό των κατοίκων ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα, ο οποίος είναι η αγροτική ενασχόληση, δηλαδή η παραγωγή αγροτικών προϊόντων.

Η περιοχή είναι κατά κύριο λόγο πλούσια αγροτική περιφέρεια που δυστυχώς δεν αξιοποιεί όλες τις δυνατότητες της, τα εμπόδια που δυσκολεύουν την περαιτέρω γεωργική ανάπτυξη της περιοχής μπορεί να είναι είτε δομικά είτε να αφορούν την νοοτροπία του μέσου αγρότη.

Τα σημαντικότερα απ' αυτά είναι ο πολυτεμαχισμός του γεωργικού κλήρου, το συνεχώς αυξανόμενο κόστος καλλιέργειας που οφείλεται στην άνοδο των τιμών των μέσων καλλιέργειας (πετρέλαιο, σπόροι, μηχανήματα, φυτοφάρμακα), η ελλιπής αξιοποίηση και κακή χρήση των αρδευτικών δικτύων, η καθυστέρηση στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών σύμφωνα με τη ζήτηση και τα προωθούμενα προγράμματα, η ελλιπής ενημέρωση των αγροτών για τις νέες μεθόδους σε πολλούς τομείς (άρδευση, λίπανση, σπορά, τεχνολογικής εισροής στη γεωργία) της αγροτικής παραγωγής, η απροθυμία των αγροτών να ακολουθήσουν τις συμβουλές του γεωπονικού προσωπικού, η έλλειψη τεχνικής εκπαίδευσης, οργανωμένης πληροφόρησης και τεχνικής στήριξης τόσο στην παραγωγή, όσο και στην εμπορία των προϊόντων, η έλλειψη κέντρων εφαρμοσμένης γεωργικής έρευνας, οι χαμηλές τιμές σε πολλά προϊόντα που πολλές φορές δίνουν στον αγρότη χαμηλό ή ανύπαρκτο κέρδος, η μη επάρκεια μονάδων τυποποίηση-μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων, η αδιαφορία των νέων για την ενασχόληση με την αγροτική παραγωγή η οποία αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την γεωργική ανάπτυξη της περιοχής καθώς και ο περιορισμένος αριθμός μη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού αλλά και το υψηλό κόστος που το διέπει.

Επίσης άλλο ένα πρόβλημα είναι οι εταιρείες τυποποίησης-μεταποίησης-συσκευασίας αγροτικών προϊόντων που δυσκολεύουν το έργο του αγρότη.

Οι εταιρείες έχουν στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους τους και με γνώμονα αυτό προβαίνουν σε αθέμιτες ενέργειες εις βάρος του αγρότη.

Οι εταιρίες ακολουθούν όλες κοινή οικονομική πολιτική με σκοπό να επιτύχουν τις χαμηλότερες τιμές και να αγοράσουν τα προϊόντα των αγροτών σε ικανοποιητικές

γι' αυτές τιμές με σκοπό να αυξήσουν την κερδοφορία τους.

Η έλλειψη του ανταγωνισμού μεταξύ των εταιριών είναι εμφανής και έχει ως αποτέλεσμα οι αγρότες να πουλούν τα προϊόντα τους σε χαμηλές τιμές και να ελαχιστοποιούν το κέρδος τους σε αντίθεση με τις εταιρίες, γεγονός που τους αναγκάζει να εγκαταλείπουν μερικές καλλιέργειες ή ακόμα χειρότερα να εγκαταλείπουν το επάγγελμα του αγρότη.

Είναι ένα φαινόμενο το οποίο χρήζει ιδιαίτερη προσοχή γιατί θα έχει τεράστιο αντίκτυπο στο μέλλον για την επιβίωση των αγροτών.

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένες προτεινόμενες λύσεις, οι οποίες μελλοντικά, θα μπορούσαν να συναποτελέσουν μέρος ενός σχεδίου, που σκοπό θα είχε να περιορίσει τις παραπάνω αποτυπωμένες ανεπάρκειες και αναποτελεσματικές παραμέτρους.

Η πολιτεία κατά κύριο λόγο πρέπει να βοηθήσει τον αγροτικό κόσμο με τη χορήγηση δανείων σε αγρότες με όραμα και όρεξη για δουλειά, με έργα υποδομής στην περιοχή (αναδασμός των πεδινών εκτάσεων, εγχειοβελτιωτικά έργα στον Αλφειό που θα εξυπηρετούν μεγάλο αριθμό αρδευόμενων εκτάσεων, βελτίωση-συντήρηση του υφιστάμενου αρδευτικού δικτύου).

Ο σύγχρονος κτηριακός και μηχανολογικός εξοπλισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δίνουν τη δυνατότητα στους αγρότες για παραγωγή υψηλής ποιότητας και ποσότητας προϊόντων. Τα έργα αυτά όμως δεν χρηματοδοτούνται σύμφωνα με απόψεις γεωπόνων της περιοχής με αποτέλεσμα να μην λειτουργούν πολλαπλασιαστικά στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα.

Ακόμα να δώσει κίνητρα στους νέους της επαρχίας ιδιαίτερα, να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή, ασφαλώς τα κίνητρα αυτά δεν πρέπει να είναι μόνο οικονομικά αλλά και κοινωνικά, δηλαδή να μην είναι ο αγρότης στην απομόνωση του χωριού και η μόνη του ασχολία να είναι η εργασία του.

Να του δώσει τη δυνατότητα να ψυχαγωγηθεί και να ενημερωθεί(π.χ, εκδρομές μέσω Ο.Γ.Α, φθηνά εισιτήρια για παραστάσεις, ενημερωτικά σεμινάρια).

Ο αγρότης πρέπει να λάβει μέρος σε αυτή την προσπάθεια και να κατανοεί και να υπακούει στις οδηγίες των αρμόδιων υπηρεσιών όσον αφορά την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και τις τεχνικές κάθε καλλιέργειας, να μην προσπαθεί να παραπλανήσει την πολιτεία με ψευδή στοιχεία (υψηλές στρεμματικές εκτάσεις και καλλιέργειες, με σκοπό την υψηλή επιδότηση).

Ακόμα στο νομό Ηλείας οι προοπτικές εξέλιξης για μερικές από τις ήδη υπάρχουσες καλλιέργειες υπάρχουν, η επιτόπια έρευνα από τους φορείς του νομού σε συνεργασία με τα κέντρα αποφάσεων και τη σωστή ενημέρωση των μικρών παραγωγών σχετικά με τις νέες μεθόδους θα δώσουν νέα ώθηση στους καλλιεργητές.

Επιπλέον οι γεωπόνοι του νομού θα πρέπει να προσπαθήσουν να στρέψουν το ενδιαφέρον των αγροτών σε καλλιέργειες που έχουν μεγαλύτερη οικονομική επιφάνεια κάτι που θα είναι θετικό για τον αγρότη, επίσης οι αγρότες θα πρέπει να κάνουν τα ήδη παραγόμενα προϊόντα τους πιο ανταγωνιστικά.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με:

- ⇒ Την ποιοτική βελτίωση των προϊόντων τους .
- ⇒ Με πιστοποιημένα προϊόντα.
- ⇒ Με είσοδο στον τομέα των βιολογικών προϊόντων, που συνεχώς αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ ΑΝΤ. (1996). « Δενδροκομία Ι», Εκδόσεις Ο.Ε.Δ.Β, Αθήνα.
- ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Κ. ΖΩΗΣ (1994). «Νομός Ηλείας: Όχι άλλες χαμένες ευκαιρίες», Εκδόσεις Γεωργική Τεχνολογία, Αθήνα.
- ΓΙΑΜΒΡΙΑΣ Χ (1998). «Εντομολογικοί εχθροί ελιάς», Εκδόσεις Σταμούλης ,Αθήνα
- ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ (1998). «Φυτοπροστατευτικά προϊόντα», Εκδόσεις Έμβρυο, Αθήνα
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν. ΗΛΕΙΑΣ «Στατιστικά στοιχεία καλλιεργειών του Νομού .Στοιχεία εξαγωγίμων προϊόντων Ν. Ηλείας»
- ΕΛΕΥΘΕΡΟΧΩΡΙΝΟΣ Η.Γ. (2002). « Ζιζανιολογία. » Εκδόσεις Αγροτύπος , Αθήνα
- ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ Ν.ΗΛΕΙΑΣ «Δελτία ετήσιας στατιστικής έρευνας.»
- ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ (2002). «Ειδική φυτοπροστασία των δένδρωδών καλλιεργειών και του αμπελιού. »
- ΚΟΝΔΗ Κ., ΚΑΝΑΚΗΣ Α. (1999) «Δενδροκομία» Εκδόσεις Ο.Ε.Δ.Β, Αθήνα.
- ΠΟΝΤΙΚΗΣ Κ. (1992). « Ελαιοκομία.» Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα
- ΠΟΝΤΙΚΗΣ Κ. (1992).«Ειδική δενδροκομία. Εσπεριδοειδή» Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.
- ΡΟΥΜΠΟΣ Χ. ΙΩΑΝΝΗΣ (1998).« Σύγχρονη Αμπελουργία.» Εκδόσεις Γεωργική Τεχνολογία ,Αθήνα
- ΤΟΛΗΣ Ι.Δ. (1998). « Καλλιέργεια και φυτοπροστασία του βαμβακιού στην Ελλάδα»